

Ako správne triediť odpad?

*sprievodca odpadovým hospodárstvom v obci
Bystričany s tipmi ako ušetriť naše peňaženky a
pomôcť planéte Zem*

© Všetky práva vyhradené pre obec Bystričany

Obsah

KOLKO NÁS STOJÍ ODPAD? 05

Môžeme s tými poplatkami niečo spraviť aby to bolo lepšie? Určite môžeme!

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD? 25

Šetríme svoje peňaženky. Návod a tipy ako správne triediť odpad.

HARMONOGRAM VÝVOZU ODPADU 63

Kedy, kde a ako vyhodíme špeciálny a veľkoobjemový odpad?

STOJISKÁ KONTAJNEROV PRE SEPAROVANIE 69

Projekt, ktorý nám pomôže dosiahnuť náš cieľ. Čisté, zdravé prostredie pre nás a naše deti.

ZBERNÝ DVOR KAMEX 93

Možnosť občanov Bystričian zbaviť sa legálne veľkoobjemového odpadu.

BUDÚCNOSŤ ZBERNÉHO DVORA A KOMPOSTOVISKA 95

Zmeny charakteru a fungovania zberného dvora.

Úvod

Vážení spoluobčania, milí priatelia.

Rok 2020 nám priniesol okamih, keď svet nachvíľu zastal. Donútil nás zamyslieť sa nad spôsobom nášho života. Uvažovať o pravých hodnotách a o našej budúcnosti. Odpadové hospodárstvo je pre mňa osobne veľmi dôležitá téma. Nielen ako pre starostu našej obce, ale aj ako absolventa prírodných vied a človeka spätého s prírodou, ktorý sa otvorenými očami pozerá na to aké pozitívne, ale aj negatívne dôsledky má pôsobenie človeka v okolitej prírode.

Nespochybniteľným faktom je, že za posledných pár desiatok rokov sa vyťažilo toľko prírodných zdrojov, ako za celú históriu Zeme. Od priemyselnej revolúcie sme sprudka nasadli na vlnu pokroku, nadchli sme sa materiálnym komfortom. No zároveň sme neuveriteľným spôsobom znečistili čisté rieky, oceány, ovzdušie a zahltili naše okolie odpadmi. Preto je v časoch, kedy už žijeme na ekologický dlh, dôležité zamyslieť nad tým čo spraviť preto, aby sme vedeli lepšie využívať zdroje, ktoré nám ponúka planéta Zem.

Produkcia odpadu je sprievodným znakom života človeka a preto sa jej nedá vyhnúť. Problém s odpadmi však začína oveľa skôr, než nimi naplníme koše. Napríklad: vedeli ste, že za každou tonou nových výrobkov je niekoľko násobok surovín a nesmierne množstvo energie, ktoré bolo použité pri ich výrobe? Že každý občan našej obce ročne vyprodukuje v priemere 429 kilogramov odpadu, no pri správnej recyklácii, by sme vedeli opätovne zúžitkovať až 84 percent z tohto množstva?

Náš percentuálny podiel vytriedenia je momentálne na úrovni 43,47% čo je v porovnaní s ostatnými samosprávami veľmi dobré číslo.

Som presvedčený, že my obyvatelia obce Bystričany vieme a chceme triediť odpad a môžeme byť vzorom pre ostatné obce doma i v Európe. Práve to ako sa postavíme k triedeniu nami vyprodukovaného odpadu ovplyvní najbližšie roky nielen našich životov, ale aj životov generácií, ktoré prídu po nás.

A to je jeden z dôvodov, prečo som sa rozhodol pre Vás pripraviť informačný materiál, ktorý Vás detailne oboznámi s odpadovým hospodárstvom v našej obci. Na nasledujúcich stranách sa dozviete mnohé potrebné informácie. Napríklad to koľko nás stojí odpad a ako môžeme triedením ušetriť naše peniaze; ako separovať; či to, aké typy odpadov sa zbierajú v katastri našej obce. Našou ambíciou je ponúkať Vám pravidelne aktualizované a jasne podané informácie, ktoré nám všetkým uľahčia život. Manuál v neposlednom rade predstaví aj to, aké kroky plánuje vedenie našej samosprávy podniknúť pre zlepšenie systému triedenia odpadu a kvality života v Bystričanoch.

Na záver by som Vám v mene našej obce Bystričany chcel poďakovať za to, že odpad triedime zodpovedne a správne. Umožňujeme tým jeho recykláciu a prispejeme k tomu, že neskončí na skládke. Napriek tomu by som Vás chcel požiadať, nasadme tempo triedenia odpadu tak, aby sme boli príkladom iným, pretože vybudovať kvalitný život v čistej obci dokážeme len spoločne. Pevne verím, že informácie, ktoré sa z tohto materiálu dozviete, zúžitkujete.

Váš starosta
Filip Lukáč

Koľko nás stojí odpad?

Iste ste si neraz položili otázku koľko nás stojí odpad? Prečo platíme v našej obci poplatok za osobu 20 EUR? Princíp poplatku za odpady je vcelku jednoduchý. **Zjednodušene môžeme povedať, že náklady vynaložené obcou v danom roku by mali byť v nasledujúcom roku premietnuté do poplatku na osobu v rámci odpadového hospodárstva.** Malo by teda ísť o prípadné zvyšovanie alebo znižovanie sadzby za osobu.

05 Od 1. januára 2019 je okrem toho účinný zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a taktiež nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 330/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov. Tento poplatok sa platí popri platbe zberovej spoločnosti za konkrétne úkony v odpadovom hospodárstve.

Pre obce a mestá prinášajú oba právne predpisy podstatné zmeny, ktoré ovplyvnia ich rozpočty na strane príjmov a výdavkov. Zvýhodňujú tie, u ktorých je miera triedenia komunálnych odpadov viac ako 30%, nakoľko nedochádza k tak rapídному nárastu poplatku za uloženie odpadov. Zmena spočíva v položkách a výške sadzieb za uloženie jednotlivých druhov komunálnych odpadov, v systéme výpočtu poplatku za uloženie zmesového komunálneho odpadu a

objemného odpadu na skládku odpadov, mení sa taktiež celkový systém prerozdelenia príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov. Okrem toho je Slovensko ako členský štát Európskej Únie viazané európskou legislatívou, ktorej kľúčovou súčasťou sú aj právne predpisy upravujúce oblasť odpadového hospodárstva. Hlavnými bodmi takejto legislatívy je zvýšenie recyklácie komunálneho odpadu a zníženie veľkosti odpadu ukladaného na skládku. Členské krajiny tak musia dosiahnuť tieto nasledujúce ciele v oblasti recyklácie komunálneho odpadu:

- do roku 2025 dosiahnuť mieru recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 55 %,
- do roku 2030 dosiahnuť mieru recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 60 %,
- do roku 2035 dosiahnuť mieru recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 65 %.

06

V oblasti skládkovania je stanovený cieľ, že do roku 2035 sa množstvo komunálneho odpadu ukladaného na skládky zníži na 10 % alebo menej z celkového množstva vzniknutého komunálneho odpadu v porovnaní s rokom 2018. Vláda SR si v roku 2019 na základe tejto snahy stanovila cieľ do roku 2035 znížiť mieru skládkovania komunálneho odpadu na menej ako 25 %.

Na základe týchto všeobecne záväzných pravidiel je výpočet zákonného poplatku za uloženie zmesového komunálneho odpadu a objemného odpadu pre rok 2020 pre obec Bystričany určený nasledovne:

• výška poplatku za uloženie zmesového komunálneho odpadu a objemného odpadu = množstvo týchto odpadov uložených na skládku odpadov v tonách x sadzba za tonu podľa predchádzajúceho roku v eurách, čiže podľa roku 2019.

07

DOSIAHNUTÉ PERCENTO VYSEPAROVANIA ODPADU:

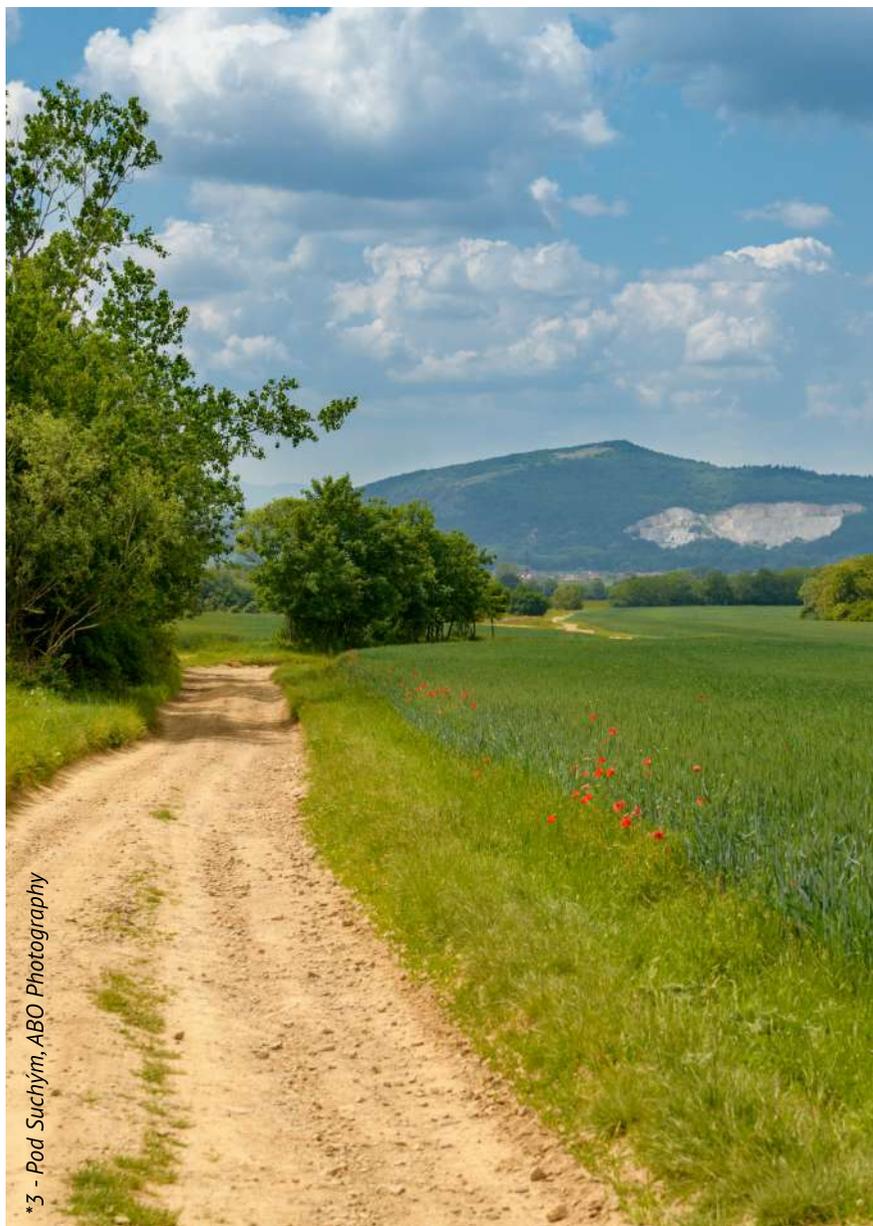
POLOŽKA	ÚROVEŇ VYTRIEDENIA KOMUNÁLNEHO ODPADU X [%]	SADZBA ZA PRÍSLUŠNÝ ROK V EURÁCH . T-1		
		2019	2020	2021 +
1	$X \leq 10$	17	26	33
2	$10 < X \leq 20$	12	24	30
3	$20 < X \leq 30$	10	22	27
4	$30 < X \leq 40$	8	13	22
5	$40 < X \leq 50$	7	12	18
6	$50 < X \leq 60$	7	11	15
7	$X > 60$	7	8	11

Percento vyseparovania odpadu **obce Bystričany (43,47%)**, je vyznačené červenou farbou.

VÝSLEDKY ZLOŽIEK ODPADU ZA ROK 2019 V NAŠEJ OBCI:

KATALÓGOVÉ ČÍSLO ODPADU	NÁZOV ZLOŽKY KOMUNÁLNYCH ODPADOV	MNOŽSTVO ODPADOV V TONÁCH	MNOŽSTVO ODPADOV V KG
20 01 01	papier a lepenka	21,39	21 390
20 01 02	sklo	22,91	22 910
20 01 03	viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky (kompozity na báze lepenky)	0,31	308
20 01 04	obaly z kovu	0,11	105
20 01 10	šatstvo	4,43	4 427
20 01 23	vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky jedlé oleje a tuky	6,17	6 170
20 01 25	vyradené elektrické a	0,08	77
20 01 35	elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21 a 20 01 23, obsahujúce nebezpečné časti *)	2,32	2 320
20 01 38	drevo iné ako uvedené v 20 01	90,29	90 290
	37		
20 01 39	plasty	8,78	8 780
20 01 40	kovy	0,11	105
20 02 01	biologicky rozložiteľný odpad	165,40	165 400
20 03 01	zmesový komunálny odpad	274,84	274 840
20 03 07	objemný odpad	144,34	144 340
Celkové množstvo vzniknutých komunálnych odpadov		741,46	741 462
Celkové množstvo zrecyklovaných komunálnych odpadov		322,28	322 282

08

*3 - Pod Suchým, ABO Photography

Hoci patríme k obciam s najvyššou úrovňou vytriedenia komunálneho odpadu v okrese Prievidza, stále je čo zlepšovať.

ČO TO PRE NÁS ZNAMENÁ ĎALŠÍ ROK?

Ak v roku 2020 dosiahneme rovnaký stupeň vyseparovania ako sme dosiahli v roku 2019, čiže ak bude percento vyseparovania viac ako 40 ale menej ako 50, zákonný poplatok za uloženie jednej tony odpadu na skládku v roku 2021 sa zvýši o 5 eur, čiže pôjde zo 7 eur na 12 eur a ďalší rok bude nasledovať zvýšenie na úroveň 18 eur na tonu. Preto nie je pravda, že čím viac triedime, tým budeme menej platiť. **Je fakt, že za uloženie odpadov na skládku budeme platiť každý rok viac a viac. Triediť odpad je však nesmierne dôležité, pretože čím viac triedime, tým budeme menej platiť oproti tomu ako by sme platili keby sme odpad netriedili.** Z tohto dôvodu sa zvýšia náklady obce v odpadovom hospodárstve a je predpoklad, že bude musieť dôjsť k zvýšeniu sadzby poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na osobu a deň, ktorý je 20 eur na osobu a rok v roku 2020 jeden z najnižších v okrese Prievidza.

V roku 2021 je predpoklad, že naša obec prejde do pásma 18 eur a taktiež sa predpokladá, že dôjde k zvýšeniu poplatkov za uloženie odpadu na skládku čím bude nutné navýšiť poplatok za odpad v našej obci na 22 eur na osobu.

Dostupné porovnanie so štátmi Európskej únie o poplatkoch za odpad nájdete na nasledujúcich stranách v článku od redakcie internetového denníku Odpady-portal.sk (ISSN 1338-1326)

PREHLAD POPLATKOV ZA SKLÁDKOVANIE V EÚ

Autor: Martin Odkladal,

Redakcia: internetový denník Odpady-portal.sk (ISSN 1338-1326)

<https://www.odpady-portal.sk/Dokument/102859/prehľad-poplatkov-za-skládkovanie-v-eu.aspx>

Vysoké poplatky za skládkovanie majú v Európskej únii predovšetkým bohatšie štáty. Postsocialistické krajiny, ktoré majú riadené odpadové hospodárstvo len zhruba 25 rokov, majú odlišný prístup. Tieto štáty sa skôr zameriavajú na podporu triedenia a spracovania.

Najviac platia Rakúšania

Vyplýva to analýzy českého ministerstva životného prostredia, ktoré zmapovalo väčšinu poplatkov za skládkovanie v EÚ.

V praxi to znamená, že krajiny bývalého východného bloku si zvolili cestu motivácie, a nie represiu a vysoké zdanenie ako v prípade starých členov únie. Napríklad na Slovensku a v Poľsku sa proti vysokým cenám skládkovania postavili predovšetkým obce a mestá, ako aj rôzne záujmové zväzy.

Jednu z najvyšších cien majú Rakúšania. V priemere stojí jedna tona odpadu na skládkach v tejto krajine 80 eur za tonu. Táto suma sa každoročne zvyšuje o infláciu. Podobne je na tom aj Írsko, kde sa platí za tonu 75 eur.

Stop v Nemecku a Belgicku

Ešte oveľa prísnejší prístup zvolili Nemci alebo Belgičania žijúci v hlavnom meste. Najväčšia krajina EÚ, ako aj Brusel už totiž zakázali skládkovanie. Nemecko dalo stopku skládkovaniu pevnému komunálnemu odpadu už v roku 2005.

Ceny u našich susedov v Poľsku, Česku a Maďarsku sa pohybujú na približne rovnakej úrovni. V Poľsku stojí tona odpadu 26,6 eura. V Maďarsku sa platí v priemere 35 eur a v Česku 20 eur. Podľa plánov však za riekou Moravou chcú poplatky radikálne zdvihnúť. Tona odpadu by mala stáť až 60 eur. Česko chce tak isto do roku 2024 zakázať skládkovanie tuhého komunálneho a recyklovateľného odpadu. Tento zámer už prešiel pred dvoma rokmi poslaneckou snemovňou.

Obmedzenie do roku 2030

K výraznému obmedzeniu skládkovania by malo prísť v Európskej únii najneskôr do roku 2030. Podľa európskeho balíčka pre obehové hospodárstvo, dovedty musia všetky členské krajiny znížiť skládkovanie komunálnych odpadov na maximálne 10 percent.

Poplatky za skládkovanie sa týkajú predovšetkým pôvodcov odpadov, pretože práve oni musia niesť všetky náklady. Podľa európskeho princípu „znečisťovateľ platí“ je totiž vždy pôvodca ten, ktorý ovplyvňuje celkové množstvo vznikajúcich odpadov.

Práve pôvodca znáša daňové zaťaženie, ktoré sa vzťahuje na odpady a nakladanie s nimi. Prevádzkovateľ skládky, aj keď tieto dane a poplatky vyberá a odvádza štátu, nemôže byť znečisťovateľom. On odpady neprodukuje, naopak, ponúka zákonnú možnosť, ako sa s nimi vysporiadať v súlade s platnou legislatívou.

Analýzu českého ministerstva životného prostredia vám prinášame na nasledujúcich stranách v prehľadnej tabuľke.

PLATBY ZA SKLÁDKY A ZÁKAZY

Zdroj: Ministerstvo životného prostredia Českej republiky, 2016
 Link: <http://www.caoh.cz/data/article/platby-za-skladkovani-a-zakazy.pdf>

ŠTÁT	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	IMPLEMENTOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA	PLÁNOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA
Rakúsko (DPH 20%)	87€/t, priemerná čistá cena 60-130€	Úprava cien do ročného indexu spotrebiteľských cien	od 1.1. 2002 pre odpad s TOC>5%	
Belgicko, Flandry (DPH 21%)	31,70-84,89€/závisí od verejného/súkromného, spáliteľného/nespáliteľného odpadu. Priemerná čistá cena €60-120€/t	Úprava cien do ročného indexu spotrebiteľských cien	Od r.2006 pre spáliteľný odpad z domácností + priemyselný/komerčný odpad, s možnými výnimkami od roku 2015	
Belgicko, Brusel (DPH21%)	Žiadne skládkovanie			
Belgicko, Valoňsko (DPH 21%)	25-65€/t (závisí od druhu odpadu. Priemerná čistá cena: 40-80€/t	Úprava cien do ročného indexu spotrebiteľských cien	Od roku 2004 pre odpad z domácností, kaly, spodný popol, odpad obsahujúci veľké biologicky odburateľné časti	
Bulharsko	1.53€/t (skládky v súlade so smernicou o skládkach) 3.06€/t (skládky v nesúlade)	Od r.2004 pre komunálny a ne-nebezpečný odpad 18€/t		

ŠTÁT	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	IMPLEMENTOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA	PLÁNOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA
Chorvátsko	0€/t		nie	nie
Česká republika (DPH 19%)	20€/t, aktuálne vstupné poplatky 32-48€/t	Pripravujú sa nové predpisy, pravdepodobne 60€/t od 2015	Zákaz skládkovania SKO využiteľných a recyklovateľných odpadov k 1.1.1924 (doplnené ČAOH)	
Dánsko (DPH25%)	63€/t. Priemerná čistá cena: 44€ (10-95€) Celková cena: 75-180€	Od 1.1.1997 má odpad vhodný pre spaľovanie		
Estónsko	20.77€/t. Priemerný vstupný poplatok (2013): 65€/t	20% nárast ročne až 30€/t v roku 2015	Od roku 2004 na neupravený, (nezpracovaný) odpad. Od roku 2008 na netriedený odpad	
Fínsko (DPH 23%)	50€/t okrem nebezpečného odpadu) Priemer celkovej ceny 99.60€/t od 70 do 150 €/t	Podľa Smernice o skládkach		Od 1.1.2006 na všetok bioodpad
Francúzsko (DPH 5,5% komunálny odpad/19,6% priem.odpad)	100€/t (nepovolené skládky) 30€/t (povolené skládky) 20€/t (schválené + ISO 14001) 15€/t (minimálne energetické využitie 75%)	od roku 2015 150€/t (nepovolené) 32€/t (schválené+ISO 14001) 20€/t (minimálne energetické využitie 75%)	Od roku 2002 podľa Smernice o skládkach	nie
Grécko	0€/t Aktuálny vstupný poplatok 10 - 48.5€/t	Od roku 2004: 35€/t a ročný nárast od 5€/t až do 60 €/t		

ŠTÁT	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	IMPLEMENTOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA	PLÁNOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA
Maďarsko (DPH25%)	Priemerný výnos z poplatku 25€/t Celková cena: 35€/t		Od 1.júla 2003 pre pneumatiky, od 1.júla 2003 pre gumárenský (kaučukový) šrot	Od r. 2005 pre vopred nespracovaný odpad
Írsko (DPH 13%)	75€/t Priemerná čistá cena: 30 - 40 €/t		nie	nie
Taliansko (DPH 10%)	1-10€/t interný odpad 5-10€/t ostatný odpad 10-25€/t MSW, závislé od regionu Priemerná čistá cena: 79-94€/t Celková cena: 88-104€/t		Podľa Smernice o skládkach. Spáliteľný odpad CV>13 MJ/kg od 1.1.2012	
Lotyšsko	9.96 €/t MSW. Priemerná čistá cena: 30€/t Celková cena: 40€/t			
Litva (DPH 21%)	0 €/t		Biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov a zelene	Očakáva sa zákaz skládkovania na nezpracovaný (neupravený) odpad
Luxembursko	Pod 30€/t		Zákaz skádkovania pre biodpad alebo vopred nespracovaný (neupravený) MSW odpad	

ŠTÁT	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	IMPLEMENTOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA	PLÁNOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA
Holandsko (DPH 19%)	17€/t (2014) Priemerná čistá cena: 40-50€/t		Pre 64 kategórií odpadu	nie
Nórsko (DPH 25%)	37.4€/t Priemerná čistá cena: 46.8€/t Celková cena: 80€/t		Zákaz skládkovania pre všetok odpad s TOC \geq 10% od 1.7.2009	
Poľsko (DPH 23%)	26.60 €/t Typické popl.: 28.13-92.94€/t (ale väčšinou 48.92€/t)		Od 1.1.2003 na oddelene zbraný spáliteľný odpad	
Portugalsko (DPH 5%)	3.5€/t Celková cena: 3.67€/t	Dane sú aktualizované každý rok	nie	nie
Rumunsko	0 €/t	50 lei (11 €/t, od r.2014) a až do 12 lej/t (27€/t) od r. 2016	Biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov a zelene	Očakáva sa zákaz skládkovania na nezpracovaný (neupravený) odpad
Slovinsko	2.2€/t (inertný odpad) 11€/t (nie nebezpečný odpad)			
Španielsko (DPH 7%)	Katalánsko: 40€/t 11€/t (obce so systémom zberu triedeného odpadu) 21€/t (obce bez systému zberu triedeného odpadu) Priemerný príjem z poplatkov Madrid: 25.36€/t Katalánsko: 40€/t		nie	

ŠTÁT	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	PLATBA ZA SKLÁDKOVANIE €/T	IMPLEMENTOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA	PLÁNOVANÝ ZÁKAZ SKLÁDKOVANIA
Švédsko (DPH 25%)	43€/t Priemerný príjem z poplatkov 50-75€/t Celková cena: 110-160€/t		1.1.2002: triedený spaliteľný odpad 1.1.2005: Bioodpad	
Švajčiarsko (7,6%)	13€/t pre stabilizovaný odpad 12€/t pre spodný popol v kontrolovaných skládkach 17€/t v soľných baniach	Rozdiel podľa kantonu	Zákaz skládkovania pre MSW od r. 2005	
Veľká Británia	2.5-72€/t (3-87.6€/t) Priemerný vstupný poplatok: 17€/t (20.7€/t)	Nárast o 8€/t do 80€/t 17€/t (20.7€/t)	nie	
Nemecko	Zákaz skládkovania komunálneho odpadu od 1.6.2005			

21

22

SLOVNÍK

TOC - celkový organický uhlík

VC - výhrevnosť

MSW - municipal solid waste

= tuhý komunálny odpad

= komunálny odpad

*4 - Gaštanová aleja v Chalmovej,
ABO Photography

Ako správne triediť odpad?

Lámete si hlavu nad tým, čo kam patrí? Od dnes už nemusíte. Pripravili sme pre vás zrozumiteľný prehľad s potrebnými informáciami. Tak smelo do separovania!

V prvom rade si treba uvedomiť, že vytriedený odpad je surovinou, s ktorou sa obchoduje a následne sa používa na výrobu nových výrobkov. Triedením a recykláciou sa šetria prírodné zdroje aj zásoby nerastných surovín. Správne vytriedený odpad je opätovne spracovaný a využitý. Pokiaľ ide o vývoz odpadu, existuje viacero typov zberných vozidiel, ktoré majú rozličné technické riešenia. Často sa stáva, že zberová spoločnosť používa to isté vozidlo na zber zmesového odpadu a tiež na zber triedeného odpadu. Najčastejšie na Slovensku prebieha zber vytriedených zložiek odpadu po jednotlivých druhoch. Auto odvezie podľa zberového kalendára napríklad papier a to isté auto sa iný deň prázdne vráti a vyzbiera plasty. Ďalší deň ním zasa zvezú zmesový odpad. Existujú však i také zberové vozidlá, ktoré majú rozdelený nákladný priestor a pri vývoze sa súbežne zbierajú rôzne vytriedené druhy odpadu. Každá zložka sa však vtedy sype zvlášť do osobitného zásobníka, ktorý je súčasťou nákladného priestoru vozidla. Táto forma je k životnému prostrediu priateľskejšia, keďže zberové autá nejazdia na jedno miesto viackrát. Šetrí sa čas, pohonné hmoty a menej najazdených kilometrov sa odrazí aj na menšej produkcii skleníkových plynov. Po naložení na nákladný priestor vozidla chránia vytriedený odpad pred tým, aby sa pomiešal. **Všetok vytriedený odpad**

25

potom putuje na triediacu linku, kde sa rozdelí podľa materiálu. Na linke sa ďalej dotrieduje na jednotlivé druhy. Napríklad plasty sa dotriedujú niekedy až na 18 druhov a papier na 2 až 4 druhy. Pracovníci z pásu vyhadzujú i nečistoty, ktoré do triedeného zberu nepatria. Občas však skutočne môže odpad z farebného kontajnera alebo vreca skončiť na skládke. **Ak totiž vytriedený odpad obsahuje viac než 45 % nečistôt, čiže iného, napríklad zmesového odpadu, nie je možné jeho následné dotriedenie (či už z finančného alebo z hygienického hľadiska).**

26

Určite ste si niekedy položili otázku, prečo sa niektoré suroviny zbierajú do jedného auta?

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

V obci Bystričany momentálne separujeme odpad do kontajnerov s týmito názvami: **PET (Niektoré typy plastov + Tetrapaky) Plasty, Kovy, Papier, Sklo.**

Vzhľadom na mäťúcu situáciu pri plastoch, kedy triedime PET (niektoré typy plastov) do samostatných kontajnerov, taktiež do PET dávame aj obaly z Tetrapakov a máme samostatné kontajnery na plasty **pristupujeme ku kroku zjednotiť tieto zložky do jedného typu kontajnerov s názvom "Plasty".** Mení sa aj názov Tetrapaky na **"Kompozitné obaly na báze lepenky (KOBL)".** Preto budeme používať názov **KOBL + Plasty.** Po novom budeme separovať odpad do kontajnerov s týmito názvami:

27

Odpad je hnutelná vec, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je v súlade so zákonom o odpadoch povinný sa jej zbaviť. Inak povedané, je to niečo, čo sa nám už zdá nepotrebné, nechcené. To však môže pre niekoho byť ešte hodnotným predmetom alebo surovinou pre ďalšie použitie. Jeho opätovné využitie môže ušetriť prírodné zdroje, energiu, znečistenie, naše peniaze.

Odpad, ktorý vzniká u nás doma, voláme **komunálny odpad**. Keď hovoríme o **triedenom zbere**, znamená to triedenie odpadov na druhy odpadov, ako sú papier, plasty, sklo, kovy, tetrapaky, biologický odpad zo záhrad a z kuchyne, textil, elektroodpad, batérie a monočlánky, drobný stavebný odpad, objemný odpad atď. Viac sa o tom, ako správne triediť odpad, dočítate ďalej.

28

Často sa stáva, že zberové spoločnosti zbierajú niektoré vytriedené druhy odpadov naraz a vy z okna vidíte, ako do zberového vozidla vysypú obsah kontajnera na plasty a vzápätí obsah kontajnera na kovy. Poviete si: „tak ja doma poctivo triedim a oni to i tak zmiešajú a kto vie, kde ten odpad skončí!“. V skutočnosti takto zozbierané – v našom prípade plasty a kovy, putujú na dotriedňovaciu linku zberovej spoločnosti, kde sa kovy vytriedia na jednotlivé druhy kovov pomocou magnetov a plasty sa väčšinou ručne dotriedňujú na 15 a viac druhov podľa konkrétneho materiálu, farby a kvality napr. na PET, PP, polystyrén, na PET fľaše podľa farby, na fólie, atď.

Vytriedený odpad odchádza prioritne na recykláciu. Je to činnosť, pri ktorej sa odpad opätovne spracuje na výrobky, materiály alebo látky určené na pôvodný účel alebo iné nové účely. Jednou z najstarších recyklačných technológií je kompostovanie.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Je to riadený a kontrolovaný proces za prístupu vzduchu, pri ktorom z biologických odpadov vyrábame kompost – organické hnojivo, ktoré je ideálne pre pestovanie rastlín. Medzi biologické odpady patria zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny, zvyšky jedál, pokosená tráva, burina, hnoj a trus atď. Viac o kompostovaní sa dočítate v kapitole “Biologicky rozložiteľný odpad”.

V roku 2018 vzniklo v Slovenskej republike 2 130 148 ton odpadu, čo priemerne ročne vychádza 391 kg na obyvateľa. U nás v obci vyprodukuje **každý obyvateľ až 429 kg odpadu ročne**. Z toho skoro 56 % končí na skládkach odpadov a 44 % je zrecyklovaných. **Ak by sme však poctivo triedili a kompostovali náš odpad, dokázali by sme vytriediť a skompostovať v našej obci až 84 % !**

Tip: Príklad separovania odpadov na obecnom úrade v Bystričanoch

Legislatíva i ekonomika sú pritom neúprosné. Všetky obce a ich obyvatelia musia odpad triediť minimálne na sklo, kovy, plasty, papier, tetrapaky, biologický odpad, drobný stavebný odpad, objemný odpad, odpad s obsahom škodlivých látok (elektroodpad, akumulátory a batérie, monočlánky, žiarivky atď.). Triedený zber v súčasnosti nehradí obec, ale výrobcovia a dovozcovia - čo znamená, že je pre nás obyvateľov bezplatný. Naopak za nevytriedený tzv. zmesový komunálny odpad, ktorý je z našich odpadových nádob odvázaný na skládku odpadov, musíme vždy zaplatiť. Platíme za každú vyvezenú nádobu, bez ohľadu na množstvo odpadu v nej uloženej, za uloženie odpadu na skládku odpadov a navyše i poplatok za uloženie zmesového komunálneho odpadu na skládku odpadov, ktorý sa určuje podľa úrovne vytriedenia komunálnych odpadov za predchádzajúci rok (v tomto roku platíme 7 Eur/tonu a v budúcom roku, ak by sme triedili rovnako, to bude 12 Eur/tonu). A cena za skládkovanie odpadov každý rok narastá. Na tieto náklady sa potom skladáme všetci v miestnom poplatku za odpady. Nedá sa to zmeniť? Cena za skládkovanie odpadov nie, ale môžeme zmeniť množstvo odpadov, ktoré si necháme odvážať na skládku odpadov. To by však znamenalo, že budeme všetci dôkladne svoje odpady triediť a kompostovať. Tým zároveň dokážeme znížiť aj počet vyvázaných nádob pri jednotlivých vývozoch, čo nám tiež prinesie výrazné zníženie nákladov na skládkovanie odpadov.

TRIEDIŤ DOKÁŽE KAŽDÝ

Vedia to už malé deti v materskej škole, len čo začnú rozoznávať farby. Ak to zvládnu deti, nezvládneme to my? Výhovorky typu: nemám na to čas, mám málo miesta, ja by som to robil, ale susedia určite nie, nie

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

sme na to zvyknutí, v našej obci sa to nedá, nemáme na to vytvorené podmienky; v dnešnej dobe neobstoja. **Dôležité je, aby každý začal od seba.** Na celom území obce je zavedený triedený zber odpadov, takže podmienky sú vytvorené a budú sa zlepšovať. Len je nutné rozhladnúť a zapojiť sa do neho. Prestaňme byť ľahostajní a urobme tú najjednoduchšiu vec pre ochranu životného prostredia. Navyše každý z nás už v domácnosti triedi množstvo vecí. Triedime bielizeň podľa farby pred praním, oblečenie pri odkladaní do skríň, príbor nemáme na jednej kope s taniermi, potraviny nemiešame s ponožkami, pracovné náradie nemáme zmiešané s hrcami. Prečo by sme do týchto zaužívaných „rituálov triedenia“ nezaradili aj triedenie odpadov? Začnime triediť odpad nielen doma, ale aj v škole, v zamestnaní i na verejných podujatiach a priestranstvách.

Tip: Aj v domácnosti to ide ľahšie ak máte na suroviny jasne vyčlenené nádoby. Môžu byť rôzneho druhu, od plastových košov po krabice z papiera. Záleží len na Vás.

A MÔŽEME TOHO UROBIŤ AJ VIAC!

Keďže najlepší odpad je ten, ktorý vôbec nevznikne; ďalej sa budeme venovať aktivitám predchádzania vzniku odpadov, pomocou ktorých môžeme znížiť množstvo vznikajúcich odpadov. Existuje ich veľké množstvo. Základné - nenáročné aktivity, ktoré nás výrazne neobmedzia a vedú i k úsporám vašich vlastných finančných prostriedkov, sú nasledovné:

- Kupujeme iba to, čo skutočne potrebujeme. Snažme sa sami rozhodovať o našich životných potrebách a nenechávajme to na reklamných agentúrach a firmách vyrábajúcich rôzne produkty.
- Vyhýbajme sa jednorazovým obalom a zbytočne v plastových sáčkoch baleným potravinám (napr. chlieb, pečivo, ovocie, zelenina...). Pokiaľ je to len trochu možné, pokúsme sa znížiť spotrebu výrobkov balených v hliníkových plechovkách, viacvrstvových obaloch, PET fľašiach.
- Uprednostňujme lokálne výrobky, potraviny a nákupy na tržniciach pred hypermarketmi – pri preprave na kratšie vzdialenosti je potrebných spravidla menej obalov.
- Na nákup si nosme trvácnu plátennú tašku, odmietajme ponúkané plastové vrecúška a tašky, ak ich nevyhnutne nepotrebujeme. Pokiaľ ich už používame, snažme sa o ich opakované použitie až kým sa neopotrebnú a potom ich vytriedme do triedeného zberu odpadov, nech poputujú na recykláciu.
- Využívajme bezobalovú distribúciu – nákup mlieka z automatu, čapovanie priamo v predajniach napr. čistiacich prostriedkov, kozmetiky, sirupov do nami prinesených obalov alebo nákup orieškov, sušených plodov, ovocia a zeleniny do nami prinesených nádob.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

- Uprednostňujeme väčšie balenia výrobkov a koncentráty.
- Využívajme služby miestnych remeselníkov, živnostníkov a pestovateľov. Uprednostňujeme napr. knižnice, požičovne náradia, práčovne, opravovne, krajčírstvo, požičovne áut, tržnice, predaj z dvora.
- Píme vodu z vodovodu. Voda na pitie z nášho vodovodu je kvalitná a najlacnejšia. Balená stolová voda (čistá voda + oxid uhličitý) je 136x drahšia ako voda z nášho kohútika.
- Pokiaľ máme k dispozícii počítač a prístup na internet, môžeme redukovať množstvo použitého papiera posielaním dokumentov elektronickou formou. Skladujeme/opravujeme informácie priamo v počítači a v prípade tlače používajme obojstrannú tlač.

ZNAČKY A SKRATKY NA PRODUKTOCH

33

Iste ste si častokrát položili otázku čo znamená trojuholník so šípkami a rôznymi skratkami písmen na zadnej strane etikiet, obalov alebo spodnej strane fliaš? Tieto značky nám pomáhajú a zjednodušujú život pri triedení odpadov. Trojuholník zo šípkov znamená, že tento obal je možné pri správnom vytriedení efektívne zhodnotiť. Súčasťou značky je označenie materiálu, z ktorého je obal vyrobený. Označenie materiálu môže byť zobrazené ako číslica v trojuholníku šípkov, ako skratka pod trojuholníkom šípkov, alebo kombináciou oboch spôsobov.

Uvedieme príklad: Kúpili ste si tuniaku v konzerve, ktorý je zabalený do papierového obalu. Na zadnej strane obalu sa nachádza trojuholník so šípkami s označením PAP a FE. Pri konzerve nemáte pochybnosti a vyhodíte ju do kontajnera s označením kovy. Ale kam patrí tento hrubší obal? Je to papier, alebo kompozitný obal na báze lepenky? Neviete sa rozhodnúť. Nalistujete si kapitolu ako správne triediť odpad a podľa značky PAP zistíte, že sa jedná o papier.

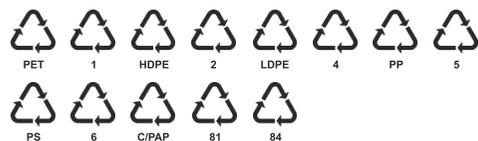
* 8 - ABO Photography

34

Tip: Aj seniori vedia separovať. Značky a skratky na produktoch Vám pomôžu, ak máte pochybnosti čo kam patrí.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

KOBL + Plasty

PATRIA SEM:

35

Kompozitne obaly na baze lepenky (KOBL), PE a PET fľaše, plastové obaly od drogérie, plastové vrecia, tašky a vrecká, obalové fólie, záhradné a potravinové fólie, nádoby od jogurtov, masiel a smotán, vrecká od mlieka, plastové pohárik, obaly zo sladkostí a slaností, plastové vedrá, prepravky, hračky, kompozitné obaly (tetrapaky) od mlieka, mliečnych výrobkov, džúsov, vína, polystyrén.

Plastové obaly a tetrapaky je vhodné zbaviť hrubých nečistôt (odporúčame vypláchnuť). Dovoľené je ponechať na obaloch uzávery a etikety. Zbierajú sa zošliapnuté tak, aby bol ich objem čo najmenší.

NEPATRIA SEM:

Vyššie napísané plastové a tetrapakové obaly so zvyškami obsahu, jednorazové plienky a hygienické potreby, zeminou silne znečistené záhradné fólie, alobal, hliníkové viečka napr. od jogurtov a smotany; viacvrstvové kombinované obaly od kávy,

kakaa, slaností a sladkostí a vreckových polievok; guma, molitan, podlahové krytiny, obaly z nebezpečných látok napr.: motorových olejov, farieb, lepidla; plastové okná.

VEDELI STE, ŽE:

- na výrobu 1 tony plastov sa spotrebuje až 2,5 tony ropy. Toto množstvo ropy je možné nahradiť 1,2 tonami zberových plastov. Pri takejto recyklácii dochádza k 97% úspore energií oproti výrobe z ropy.
- PET materiál je 100% produktom ropy alebo zemného plynu
- 30 vyzbieraných plastových PET fliaš stačí na výrobu 1 fleecovej bundy
- z tvrdých recyklovaných plastov sa vyrábajú palety, protihlukové steny
- zo zmesových plastov sa vyrába záhradný nábytok
- dosky vyrobené z viacvrstvových kombinovaných materiálov sú porovnateľné s klasickými drevenými doskami. Po použití sa dajú znovu rovnakou cestou recyklovať. Pri procese výroby dosiek nevznikajú žiadne exhaláty a nie je potrebné pridávať chemické prípravky.

36

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Odpad z plastov a kompozitných obalov na báze lepenky (KOBL) odovzdajme v rámci triedeného zberu na stojiskách kontajnerov pre separovaný odpad (viď stranu 55).
- Pri nákupe uprednostňujme nápoje v sklenených vratných fľašiach pred nevratnými plastovými fľašami a tetrapakovými obalmi.
- Pime vodu z vodovodu.
- Odmietnime ponuku plastových vreciek alebo tašiek za zabalenie kúpených produktov a nosme si vlastné plastové vrecká na nákup zeleniny a ovocia, pečiva.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Papier

PATRIA SEM:

Noviny, časopisy, zošity, plagáty, baliaci papier, vlnitá a hladká lepenka, kartóny, škatule, knihy bez väzby, kancelársky papier, bločky z obchodov, lístky z kina, lístky z dopravy, staré pohľadnice, listy, obálky (bez plastových okienok), malé kúsky po strihaní papiera, papierové vrecká od múka, cukru, papier z potravín.

Z papiera je vhodné odstrániť sponky na spisy, lepiacu, textilnú alebo plastovú súčasť. Škatule je potrebné rozobrať, aby zaberali menej miesta.

NEPATRIA SEM:

Nápojové kartónové obaly (tetrapaky) od mlieka, smotany, džúsov, obaly od polotovarov v prášku (halušiek, pudingov, polievok, korenín, semien), jednorazové plienky a hygienické potreby, obaly od vajíčok, kopírovací papier (indigo), asfaltový, dechtový, brúsny, mastný, voskovaný, krepový papier, papier na pečenie, stieracie žreby a znečistený papier z potravín.

VEDELI STE, ŽE:

- triedením papiera chránime naše lesy? 1 tona zberového papiera nahradí 2,5 m³ vyťaženej drevnej hmoty, čo je približne 17 dospelých stromov. Zozbieraním 110 ton starého papiera zachránime 1 ha storočného lesa
- recykláciou papiera ušetríme 23–74% elektrickej energie (v porovnaní s prvovýrobou), čo znamená, že pri spracovaní 1 tony zberového papiera sa ušetrí 500–600 kWh elektrickej energie
- recykláciou papiera sa zníži aj spotreba vody oproti prvovýrobe až o 58%. Pri recyklácii 1 tony papiera ušetríme 40 m³ vody
- pri recyklácii papiera je vypúšťaných až o 74 % menej emisií ako pri primárnej výrobe
- za 1 kg vyrobeného bieleho papiera možno nájsť až 6,3 až 9,8 kg emisií CO₂

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Odpad z papiera odovzdajme v rámci triedeného zberu na stojiskách kontajnerov pre separovaný odpad (viď stranu 55).
- Zrušiť odoberanie nepotrebných informačných letákov, napr. umiestnením nálepky s textom „Nevhadzujte reklamy“.
- Ak je to možné, zbytočne netlačiť dokumenty na papier, používať elektronickú komunikáciu. – tlačiť obojstranne.
- Využívať nepotrebné papiere z druhej nepoužitej strany na poznámky, koncepty a pod.
- Používať látkové kuchynské utierky a vreckovky namiesto papierových.
- Odmietnuť ponuku zabaliť kúpený produkt do papiera.
- Uprednostniť elektronické formuláre pred klasickými.
- Ignorovať pouličnú letákovú reklamu.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Sklo

VEDELI STE, ŽE:

- sklo je recyklovateľné 98% až 100%
- recykláciou každej fľaše šetríme energiu. Recykláciou jednej vínovej fľaše sa môže ušetriť až 400 Wh elektrickej energie.
- recyklácia obalového skla znamená menej emisií. Výroba jednej tony sklenených obalov z črepov môže znížiť zaťaženie životného prostredia emisiami CO² až o 400 kg.
- ak sa vráti do sklárne na recykláciu 100 miliónov odpadových fliaš a pohárov, ušetrí sa:
 - 30 000 ton sklárskeho piesku
 - 100 000 ton sódy
 - 6 000 ton vykurovacieho oleja
 - 18 000 MWh elektrickej energie
 - 76 000 000 m³ zemného plynu

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Odpad zo skla odovzdajme v rámci triedeného zberu na stojiskách kontajnerov pre separovaný odpad (viď stranu 55).
- Pri nákupe uprednostňujme nápoje v sklenených vratných fľašiach pred nevratnými.

PATRIA SEM:

Sklo všetkých farieb, sklenené poháre od zaváranín, fľaše, fľaštičky od kozmetiky, dymové a mliečne sklo, úlomky skla, okenné/tabuľové sklo.

Sklenené obaly je vhodné zbaviť hrubých nečistôt (odporúčame vypláchnuť). Etikety nevadia.

NEPATRIA SEM:

Vyššie uvedené sklenené obaly so zvyškami obsahu, keramika, kamenivo, porcelán, žiarivky, žiarovky a výbojky, varné sklo, zrkadlá, kovové uzávery, drôtované sklo, plexisklo, autosklo, teplomery, obrazovky, sklobetónové tvárnice.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Kovy a kovové obaly

PATRIA SEM:

Hliníkové (Al) a železné (Fe) príbory, riad „ešus“, hrnce a náradie, plechovky od nápojov (coly, piva), kovové súdky od piva, skrutkovacie uzávery od alko a nealko nápojov, kompótové viečka, kovové obaly z kozmetických výrobkov napr. zo sprejov; konzervy z potravín a zvieracích krmív, všetok drobný železný odpad, radiátory, pračky, plynové šporáky, kovové rebríky, rámy z postelí.

Kovové obaly je vhodné zbaviť hrubých nečistôt a plastových častí (odporúčame vypláchnuť). Duté obaly (napr. plechovky) je vhodné pre zmenšenie objemu stlačiť.

NEPATRIA SEM:

Kovové obaly veľmi znečistené zvyškami jedla, farbami a rôznymi chemickými látkami, nádobky od sprejov, tuby, elektroodpad.

VEDELI STE, ŽE:

- na výrobu rámu bicykla potrebujeme 670 hliníkových plechoviek
- pri výrobe 1000 kg hliníka, z ktorého sú vyrobené plechovky na nápoje, vznikne až 1500 kg toxického odpadu
- recykláciou 1 kg hliníka sa ušetrí 8 kg bauxitu, 4 kg chemických produktov a 14 kW elektrickej energie
- recyklácia 1 ks hliníkovej plechovky ušetrí toľko elektrickej energie, že by to stačilo na prevádzku počítača alebo televízora počas 3 hodín
- recykláciou hliníka sa ušetrí 95 % energie a redukuje sa obsah emisií o 99 %

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Odpad z kovov a kovových obalov odovzdajme v rámci triedeného zberu na stojiskách kontajnerov pre separovaný odpad (viď stranu 55).
- Pri nákupe uprednostňujme nápoje v sklených vratných fľašiach pred plehovkami, konzervami.

Textil a obuv

PATRIA SEM:

Textil, odevy, prikrývky, posteľné prádlo, výrobky z látok a pletenín, topánky.

Textil a obuv triedime do špeciálneho svetlo sfarbeného kontajnera.

43

VEDELI STE, ŽE:

- z vyzbieraného textilu sa špeciálnymi úpravami vyrábajú izolácie pre budovy a dopravné prostriedky, vlákna pre automobilový a nábytkársky priemysel, montované priečky
- spotreba a výroba textilu v EÚ ročne využíva približne 1,3 tony primárnych surovín a viac ako 100 m³ vody na osobu. Približne 85 % týchto materiálov a 92 % vody sa pritom používa v iných regiónoch sveta.
- pri výrobe textílií sa vytvára približne 15 až 35 ton ekvivalentu CO₂ na tonu vyrobených textílií, čo predstavuje 5. najväčší zdroj emisií CO₂

44

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Odpad z textilu a obuvi odovzdajme v rámci triedeného zberu na stojiskách kontajnerov pre separovaný odpad (viď stranu 55).
- Pri nákupe oblečenia a obuvi nepodliehajte každému módnemu trendu, nekupujte lacné a nekvalitné výrobky, radšej si kúpme kvalitné výrobky a nosme ich dlhšie. Neprepĺňajte si šatník oblečením, ktoré ani nestihneme vynosiť a rýchlo vyjde z módy. Zamerajte sa na štýlové kúsky, ktoré ponosíme dlhšie.
- Ak už niektoré oblečenie a obuv nepotrebujeme, nevyhadzujeme ich do odpadu, ale darujeme ich známym alebo charite na ďalšie využitie

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Biologicky rozložiteľný odpad

PATRIA SEM:

Lístie, tráva, vypletá burina, pozberové zvyšky z pestovania rastlín (korene, listy, kvety), kúsky konárov, piliny, hobliny a štiepka z dreva, opadané a zhnité ovocie, zvyšky zeleniny a ovocia (z čistenia, konzumácie a úpravy).

Biologický odpad sa nesmie vhadzovať do nádob na zmesový odpad!!!

NEPATRIA SEM:

Tekuté zvyšky varených jedál, kuchynské oleje, kosti, mäso, ryby, uhynuté zvieratá, mliečne výrobky, iné odpady (plasty, kovy, sklo).

KOMPOSTOVANIE JE JEDNODUCHÉ

Kompostovanie je najlepší a najjednoduchší spôsob, ako môžeme výrazne znížiť množstvo vyhadzovaných komunálnych odpadov v niektorých prípadoch aj viac ako o polovicu. Biologický odpad totiž tvorí váhovo najväčšiu časť komunálneho odpadu (45%-60%)

Každý, kto býva v rodinnom dome, alebo má záhradu, ho môže jednoducho svojpomocne spracovať. Rastlinné zvyšky z prípravy jedál, zvyšky z pestovania rôznych plodín v záhrade alebo na poli, konáre, lístie, pokosená tráva, zvädnuté kvety, hnoj z chovu hospodárskych zvierat atď. – to všetko môžeme využiť pomocou domáceho kompostovania na výrobu kvalitného kompostu. Ten následne používame pri pestovaní rastlín ako prírodné hnojivo, vracajúce do pôdy výživné látky a organickú hmotu.

ČO S BIOLOGICKÝM ODPADOM?

Kompostuje sa svojpomocne vo vlastných domácich kompostoviskách. Informácie ako kompostovať nájdete na internetovej stránke www.kompost.sk. Ak nemôžete z rôznych príčin skompostovať všetok svoj biologický odpad, je možné ho priniesť na obecnú kompostáreň.

KOMPOST A JEHO VYUŽITIE

Kompost je organické hnojivo, vznikajúce kompostovaním biologického odpadu. Je ideálnym hnojivom pre pestovanie rastlín. Pomocou neho vrátíme späť do pôdy organické látky a živiny, ktoré sú nevyhnutné pre úspešné pestovanie rastlín. Rýchlosť vzniku kompostu je závislá od zvolenej technológie kompostovania, použitých surovín a dodržiavania základných podmienok kompostovania. V praxi je možné vyrobiť kompost v rozmedzí od 3 mesiacov do 2 rokov od jeho založenia. Vyzretý kompost je hnedej až tmavohnedej farby, jemnej hrudkovitej štruktúry, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda. Je to vysoko stabilné hnojivo. To znamená, že živiny v ňom obsiahnuté sa do pôdy uvoľňujú len veľmi pomaly, takže za normálnych podmienok nedochádza k ich vyplavovaniu do podzemných vôd. V prípade, že si kompost kupujete, overte si či je certifikovaný

Tip: Kompost Vám posluží ako dobrý základ pre vyvýšené záhony. Inšpirácia pochádza od našich žiakov zo Základnej školy v Bystričanoch

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym. Len certifikovaný kompost môže byť dávaný do obehu predajom. To vám zaručí účinnosť, kvalitu, zdravotnú neškodnosť a bezpečnosť.

TEST KLÍČIVOSTI

Jednoduchou a dostatočne výpovednou metódou na zistenie kvality kompostu je test klíčivosti (test fytotoxicity):

Plytkú misku naplníme preosiatym kompostom a dobre ho navlhčíme. Do kompostu vysejeme semienka žeruchy, pritlačíme ich a zakryjeme fóliou, aby sa pod ňou udržala vlhkosť. Ak po 3 až 7 dňoch väčšina semien vyklíči, kompost už neobsahuje žiadne látky škodlivé pre rastliny a môžeme ho použiť. Intenzívne zelené klíčové lístky svedčia o vyzretom komposte, zatiaľ čo žlté alebo hnedé lístky o surovom komposte. Ak vyklíči len málo semien, musí sa substrát podrobiť ešte ďalšiemu rozkladu/kým bude vhodný na použitie. Čím rozmanitejšie sú kompostované suroviny, tým lepšie sú výsledky klíčivosti. Obsahové zloženie kompostu závisí od východiskových surovín. V komposte pripravenom z rôznorodých surovín sa rastlinám darí najlepšie.

SPRÁVNE POUŽITIE KOMPOSTU

Kompost má široké uplatnenie v každej záhrade, ale aj domácnosti. Bežný kompost má pH od 6,5 do 8,5. Preto nie je najvhodnejší na pestovanie kyslomilných rastlín, ako sú napr. rododendrony, čučoriedky, vresy, azalky. Kompost pred použitím môžeme podľa potreby preosiať. K tomuto účelu môžeme použiť napríklad

prehadzovacie sito na piesok. Čo prepadne cez sito, použijeme ako hnojivo. Čo zostane na site, to vložíme späť do kompostoviska. Kompost preosievame, hlavne keď ho ideme použiť na výsev, pri sadení priesad, do kvetináčov alebo na trávniky. Čerstvý čiže surový kompost je starý 2 až 6 mesiacov a prebieha v ňom ešte aktívny rozklad kompostovaných materiálov. Nie je v ňom ešte ukončená fáza stabilizácie. To znamená, že živiny, ktoré obsahuje, nie sú naviazané na organické látky a sú ľahšie prístupné rastlinám. Takýto kompost môžeme použiť na nastielanie (mulčovanie) okolo stromov, pod kríky atď. Nehodí sa na výsev ani k priesadám, ktoré by mohol poškodiť (spáliť). Nikdy by sme nemali používať čerstvý kompost, ktorý ešte zapácha po čpavku alebo surovinách, ktoré boli kompostované. Zrelý kompost môžeme použiť na všetky účely. Jeho pravidelná aplikácia vytvára „trvalý humus“ čo sa prejaví trvalým zlepšením pôdnej štruktúry.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Preto zrelý kompost uprednostňujeme pri zakladaní nových plôch. V takom prípade môže byť vrstva kompostu vysoká aj niekoľko centimetrov. Je to cca 10-20 kg kompostu na 1 m² plochy. Kompost, ktorý dosiahol pri testekličivosti dobré výsledky, aplikujeme na pôdy počas vegetačného obdobia (od jari do jesene) v rovnomernej vrstve. Neodporúča sa zaorávanie alebo zarýľovanie hlboko do pôdy, ale len jemné zapravenie napr. hrablami alebo kultivátorom. V prípade, že máme malé množstvo kompostu na celoplošnú aplikáciu, použijeme kompost priamo do výsevných rýh alebo jamôk na výsadbu. Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí, aj pri náročnejších pestovaných plodinách, 1 cm vysoká vrstva kompostu ročne. Kompost je najvhodnejšie aplikovať v menších, ale opakovaných dávkach.

PRÍKLAD VÝPOČTU:

Aby sa 1 m² záhonu pokryl 1 cm vrstvou kompostu, je potrebné jedno vedro s obsahom 10 litrov kompostu. S plným fúrikom kompostu sa dá pokryť asi 5 m² plochy. Jeden m³ kompostu nám vystačí na 100 m² záhradnej plochy.

PRÍKLAD POUŽITIA KOMPOSTU:

Ovocné stromy a kríky

- výsadba - na zahrnutie koreňov použijeme zmes z 2 až 3 dielov zeminy a 1 dielu kompostu
- údržba - 2 až 3 litre kompostu na 1 m² pestovateľskej plochy

Trvalky a cibuľoviny

- výsadba - použijeme zmes zeminy a kompostu v pomere 1:1
- údržba - 4 litre kompostu plytko zapracujeme na 1 m² pestovateľskej plochy

Zelenina

- výsadba - 4 až 10 litrov kompostu plytko zapracujeme do záhonu
- pestovanie priesad - použijeme zmes zeminy a jemne preosiateho kompostu v pomere 1:1

Kvetináče

- použijeme zmes jemne preosiateho kompostu a zeminy v pomere 1:1

Trávniky

- na prihnojenie - 2 litre jemne preosiateho kompostu rovnomerne rozhrabeme na 1 m² trávniku
- opakujeme 2 až 3x ročne.

NÁROČNOSŤ RASTLÍN NA ŽIVINY	MNOŽSTVO KOMPOSTU V LITROCH NA 1m ²
NENÁROČNÉ RASTLINY	4 - 6
STREDNE NÁROČNÉ RASTLINY	7 - 10
NÁROČNÉ RASTLINY	10 - 15

VÝLUH Z KOMPOSTU

Výluh pripravíme tak, že zmiešame 1 liter zrelého preosiateho kompostu s 10-timi litrami vody. Za každodenného miešania ho necháme lúhovať cca 14 dní. Potom ho precedíme a zriedime s vodou minimálne v pomere 1:10. Tento výluh používame ako listové hnojivo na rýchle zásobenie živinami vo forme postreku. Pôsobí priaznivo aj ako preventívny prípravok na ochranu rastlín. Rastliny, ktoré sú pravidelne striekané týmto výluhom, sú odolnejšie proti chorobám a škodcom.

VÝZNAM KOMPOSTU

Pravidelným používaním kompostu:

- Obohacujeme pôdu o organické látky a humus
- Zabezpečujeme rastlinám dostatok živín počas celého vegetačného obdobia v takej forme a v takom pomere, ktorý im veľmi dobre vyhovuje. Živiny viazané v humuse sa uvoľňujú do pôdy postupne a tým zabezpečujú dlhodobú výživu rastlín.
- Udržujeme a vylepšujeme mechanicko-fyzikálne vlastnosti pôdy, jej pórovitosť a predovšetkým jej schopnosť udržiavať vlhkosť

Organické látky:

- v ťažkých pôdach zvyšujú pórovitosť, vzdušnosť, zlepšujú ako vodozadržné vlastnosti pôdy, tak aj vodopriepustnosť, znižujú súdržnosť a obmedzujú tvorbu suchej tvrdej kôry na pôde
- v ľahkých pôdach naopak zväčšujú súdržnosť, zmenšujú veľkú pórovitosť, znižujú vodopriepustnosť a vysychavosť pôdy
- Vylepšujeme chemické a fyzikálno-chemické vlastnosti pôdy.

Organická hmota obsiahnutá v komposte dokáže viazať ťažké kovy a čiastočne i dusičnany a tým obmedzuje ich príjem do rastlín. Zvyšujeme výnosy pestovaných plodín. Výrazne vyššia úroda bola zaznamenaná v prípade pestovania jahôd, paradajok, papriek, baklažánov, brokolice, karfiolu, kalerábov, tekvice, melónov, zemiakov, cibule a strukovín. Podporujeme biologickú činnosť v pôde tým, že zvyšujeme množstvo pôdnych mikroorganizmov. Pri použití kompostu pri výsadbe priesad, krov a stromov zvyšujeme pravdepodobnosť, že sa nám rastliny úspešne zakorenia. Pozitívne ovplyvňujeme kvalitu pestovaných plodín (napr. ich vzhľad, chuť, znižovanie obsahu dusičnanov) a zlepšujeme skla - dovateľnosť zeleniny. Humus zvyšuje odolnosť pôdy voči okysleniu, čo je dôležité v oblastiach postihnutých emisiami z priemyselných činností. Znižujeme riziko výskytu chorôb a škodcov pestovaných rastlín.. Kompost má liečivé účinky a je vedecky dokázané, že potláča veľa chorôb rastlín, ako sú napr. nádorovitosť hlúbovín, biela hniloba cibule, suchá hniloba zemiakov, pleseň zemiaková atď. (ochorenia, ktoré spôsobujú huby z rodov Pythium, Phyto- pthora, Rhizoctonia, Fusarium, Aphanomyces a Sclerotinia sclerotiorum).

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Kompostovisko

Kompostovisko obce Bystričany slúži svojim obyvateľom na odpratanie nežiadúcich biologických odpadov, a to ako pokosená tráva a iný záhradný odpad, lístie zo stromov, konáre a pod. Je k dispozícii 7 dní v týždni počas celého roka. Kompostovisko je rozdelené na rôzne sekcie, podľa typu odpadu a označené pre ľahšiu orientáciu.

55

56

Tip: Lístie, konáre, pokosená tráva... V Bystričanoch máte možnosť vyvieŕt tieto suroviny na kompostovisko.

AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD?

Elektroodpad z domácností

PATRIA SEM:

Chladničky, mrazničky, variče, šporáky, televízory, monitory, telefóny, mobily, mikrovlnky, počítače, magnetofóny, hifi veže, reproduktory, gramofóny, kuchynské roboty a malé spotrebiče, fén, holiaci strojček.

***V žiadnom prípade sa nesmú vhadzovať do nádob na zmesový odpad!!!
Nebezpečné!!!***

VEDELI STE, ŽE:

- ročne na celom svete vyhodíme okolo 50 miliónov ton elektroniky, čo je zhruba 125-tisíc jumbo jet lietadiel. Denne skončí v odpade na celom svete 416-tisíc mobilov a 142-tisíc počítačov.

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Elektroodpad z domácností odovzdajme na zbernom dvore počas celého roku, v rámci zberu elektroodpadu v obci (zbiera sa dva krát za rok), alebo v rámci spätného zberu v predajniach s elektronikou.

- Kupovať radšej kvalitnejšie výrobky, ktoré majú dlhšiu životnosť a dajú sa opraviť, v porovnaní s lacnými výrobkami na jedno použitie.
- Opravovať a renovovať pokazenú elektroniku.

Jedlý olej

PATRIA SEM:

Použitý kuchynský jedlý olej.

VEDELI STE, ŽE:

- 1 kvapka oleja dokáže znečistiť 1 000 l podzemnej vody
- z 1 litra prepáleného kuchynského oleja sa dá vyrobiť 1 liter bionafty

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Olej naliať do plastových fliaš od minerálky a nápojov, odovzdať v rámci triedeného zberu na zbernom dvore počas celého roku, alebo v rámci zberu špeciálneho odpadu v obci (zbiera sa dva krát za rok).
- Vyhnúť sa fritézam a používať moderné panvice a hrnce, kde s malým množstvom oleja upečieme viac jedla.

Drobný stavebný odpad

PATRIA SEM:

Stavebný odpad vznikajúci pri bežných udržiavacích prácach zabezpečovaných fyzickou osobou – nepodnikateľom, pri ktorých postačuje ohlásenie stavebnému úradu, alebo na ktoré sa nevyžaduje stavebné povolenie ani ohlásenie.

V žiadnom prípade sa nesmú vhadzovať do nádob na zmesový odpad!!!

VEDELI STE, ŽE:

- sa upravuje, drví, mieša a vyrábajú sa z neho stavebné materiály
- tehly a keramická strešná krytina sa dajú využiť po rozdrvení na menšie častice ako antuka na úpravu bežeckých dráh alebo ihrísk
- likvidácia starej eternitovej strechy si vyžaduje špecializovanú firmu, ktorá ju opatrne zloží a odvezie na zneškodnenie. Problémom sú azbestové vlákna, ktoré sa veľmi ľahko odlupujú pri manipulácii a zostávajú v prostredí a sú karcinogénne.

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Odovzdať na skládke stavebného odpadu v obci na ul. Dlhej po telefonickom dohovore so zamestnancom obce (viď stranu 80).
- Zo zdravého starého dreva je možné vyrobiť priznané konštrukcie krovov, jedinečné obklady, podlahy, výplne dverí alebo nábytok. Teraz sa to stáva trendom.
- Rozdrvený keramický materiál zo striech môžete využiť pri úprave záhrad, ako súčasť pestovateľských substrátov alebo ako farebnú náhradu kameňa a mulčov v okrasných záhonoch, prípadne ako finálnu povrchovú úpravu chodníkov.

Obec Bystričany poskytuje svojim občanom aj možnosť legálne sa zbaviť drobného stavebného odpadu, ako betón, tehly a iný. Drobný stavebný odpad je odpad z bežných udržiavacích prác vykonávaných fyzickou osobou alebo pre fyzickú osobu. Za drobný stavebný odpad sa nepovažuje pozostatky hlinených domov, azbestové materiály a podobné nebezpečné materiály.

Občania môžu drobné stavebné odpady privieť na medzi skládku stavebného odpadu na ulici Dlhá. Poplatok za drobný stavebný odpad je 0,020 eur na kilogram (20,- eur na tonu) a jeho výška je stanovená podľa zákona č.582/2004 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v platnom znení.

V prípade vopred kontaktujte pracovníka obce Bystričany na t. č. 0908 553 840 alebo 0905 202 448, s ktorým si dohodnete presný termín a čas uloženia odpadu, pretože skládka drobného stavebného odpadu je bežne uzamknutá. Termín uloženia je možné si dohodnúť počas pracovných dní od 7.00 hod. do 15.00 hod.

Nebezpečný odpad

PATRIA SEM:

Tužkové, mikrotužkové, ploché, gombíkové batérie; autobatérie, žiarivky, žiarovky, motorové oleje, obaly z farieb, rozpúšťadlá, staré farby.

***V žiadnom prípade sa nesmú vhadzovať do nádob na zmesový odpad!!!
Nebezpečné!!!***

VEDELI STE, ŽE:

- 1 liter benzínu alebo motorového oleja znečistí 5 miliónov litrov vody
- 37 % chemických látok je považovaných za nebezpečné pre životné prostredie.

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Nebezpečný odpad z domácností na zbernom dvore počas celého roku, v rámci zberu nebezpečného odpadu v obci (zbiera sa dva krát za rok). Používajme vodou riediteľné farby.
- Používajme opakovane nabíjateľné batérie a LED žiarivky.

Veľkoobjemový odpad

PATRIA SEM:

Odpad, ktorý sa nezmestí do používaných zberných nádob v domácnostiach, napr. starý nábytok, koberce, skrine, posteľe, stoličky, kočiare.

V žiadnom prípade sa nesmú vhadzovať do nádob na zmesový odpad!!!

VEDELI STE, ŽE:

- nábytok sa drví a vyrábajú sa z neho pelety a brikety na kúrenie, drevotriekový nábytok, stavebný materiál, zatepľovacie systémy
- zo starých paliet sa vyrába dizajnový nábytok
- zo starých okien môže vyrásť skleník alebo parenisko

ČO MÔŽEME UROBIŤ SAMI?

- Odovzdať na zbernom dvore počas celého roku (**dostupné len pre občanov s trvalým pobytom v Bystričanoch**), alebo v rámci zberu veľkoobjemového odpadu v obci (zbiera sa dva krát za rok).
- **Nábytok prinesený na zberný dvor musí byť rozobratý !!!**
- Renovovať starý nábytok. V súčasnosti sa to stáva trendom.
- Zo starej vane si môžete spraviť jazierko v záhrade, miesto na zachytávanie dažďovej vody, kvetináč.

Harmonogram vývozu

Obec Bystričany pre vás pripravila štyrikrát do roka hromadný zber zameraný na špeciálny odpad (dva krát zber nebezpečného odpadu a elektroodpadu, dva krát zber železa, papiera, jedlých olejov a tukov) a dvakrát do roka organizujeme aj vývoz veľkoobjemového odpadu pomocou veľkoobjemových kontajnerov. Do nich patrí len odpad, ktorý nie je možné vytriediť separovaním. Veľkoobjemový odpad znamená nadrozmerný odpad, ktorý nie je možné vhodiť do bežných kontajnerov, napríklad nábytok (rozobratý na menšie časti), posteľ, kuchynský drez, veľký koberec...

Do veľkoobjemového odpadu určite nepatria:

- elektrospotrebiče: chladničky, práčky, televízory...
- stavebný odpad: dlaždice, tehly, obkladačky...
- nebezpečný odpad: eternitová strešná krytina, azbestové rúry...
- pneumatiky, papier, drevo a podobne
- biologicky rozložiteľný odpad, napríklad: konáre

Tieto druhy odpadu separujeme a vyvážame podľa harmonogramu vývozu v iných termínoch. Prosíme občianky a občanov o dodržiavanie a rešpektovanie pokynov. Obec bude realizovať dohľad nad uloženým odpadom pomocou zamestnancov údržby obce Bystričany (bývalej príspevkovej organizácie TERMAL BYSTRÍČANY).

63

DÁTUM	DEŇ	TYP ODPADU
8. 4. 2020	Streda	Nebezpečný odpad a elektroodpad
15. 4. 2020	Streda	Veľkoobjemný odpad
13. 5. 2020	Streda	Železo, papier, jedlé oleje a tuky
9. 9. 2020	Streda	Nebezpečný odpad a elektroodpad
7. 10. 2020	Streda	Veľkoobjemný odpad
14. 10. 2020	Streda	Železo, papier, jedlé oleje a tuky

DÁTUM	DEŇ	TYP ODPADU
7. 4. 2021	Streda	Nebezpečný odpad a elektroodpad
14. 4. 2021	Streda	Veľkoobjemný odpad
12. 5. 2021	Streda	Železo, papier, jedlé oleje a tuky
8. 9. 2021	Streda	Nebezpečný odpad a elektroodpad
6. 10. 2021	Streda	Veľkoobjemný odpad
13. 10. 2021	Streda	Železo, papier, jedlé oleje a tuky

64

Nebezpečný odpad a elektroodpad (zber na vyznačených miestach na mape)

15.00 hod. - 15.30 hod. - Vieska

15.30 hod. - 16.00 hod. - Dolná Domovina a Chalmová (Kamex)

16.00 hod. - 17.00 hod. - Bystričany

Veľkoobjemný odpad (zber na vyznačených miestach na mape)

8.00 hod. - 17.00 hod.

Železo, papier, jedlé oleje a tuky (zber po domácnostiach)

7.30 hod. - 15.30 hod.

Bystričany

LEGENDA

NEBEZPEČNÝ ODPAD A ELEKTROODPAD
(miesta vyznačené na mape červenou farbou)

1. **Vieska** - pred kultúrnym domom
2. **Dolná domovina a Chalmová** - zberný dvor (Kamex)
3. **Bystričany - Areál základnej školy** (pred kotolňou)

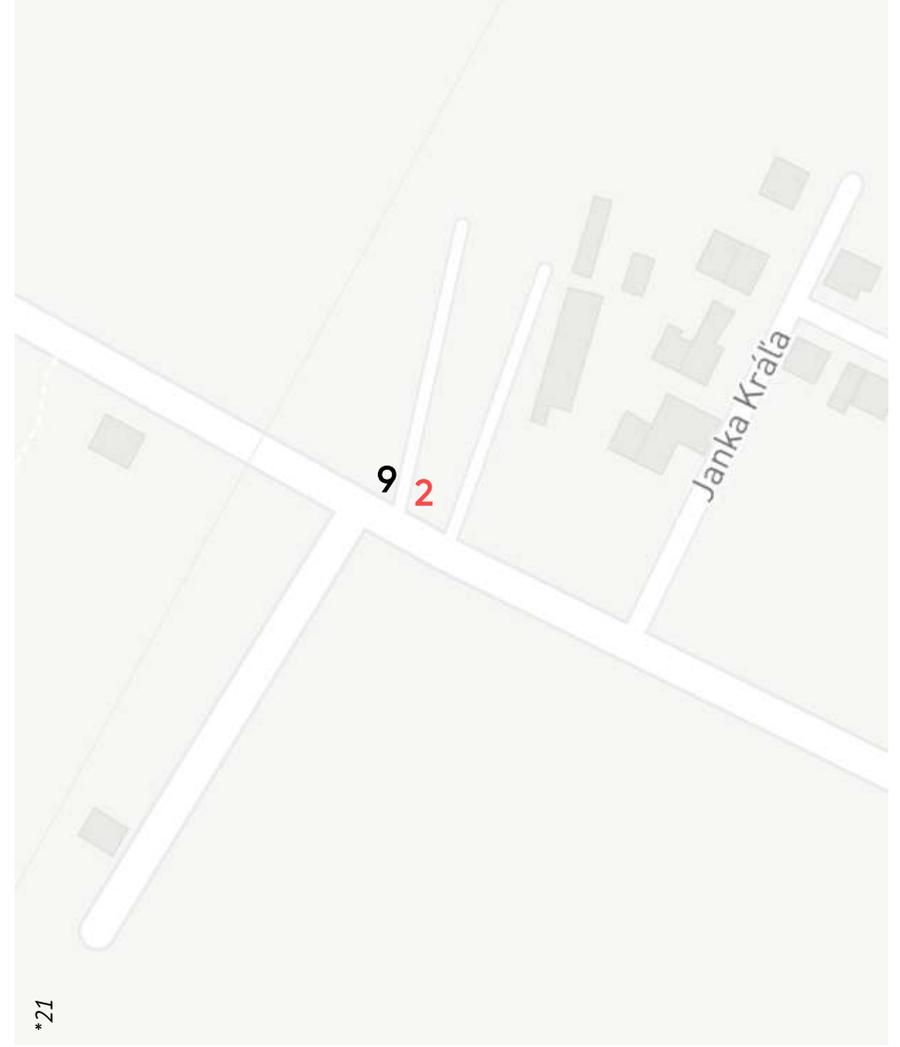
VEĽKOOBJEMNÝ ODPAD

1. **Vieska** - pred kultúrnym domom
2. **Horná domovina** - pri autobusovej zastávke
3. **Vršky** - na križovatke ulíc Vysoká a Budovateľská
4. **ul. Dlhá** - pri križovatke s ulicou Štúrovou
5. **ul. Osloboditeľov** - pri dome Smútku
6. **ul. SNP** - pri križovatke s ulicou Osloboditeľov
7. **ul. SNP** - pri križovatke s ulicou Švermovou (pri vodárni)
8. **ul. Mierová** - pod parkoviskom
9. **Dolná domovina a Chalmová** - zberný dvor (Kamex) bude otvorený od 15.00 hod.

Vieska

Chalmová

Stojiská kontajnerov pre separovaný odpad v obci Bystričany

69

V úvodných kapitolách tohto bulletinu sme vám priblížili problematiku odpadov z hľadiska legislatívy a poplatkov. Nariadenia, zákony a odporúčania sú len jedným z mnohých opatrení, ako zlepšiť danú problematiku. Reálna prax pri triedení však častokrát prináša mnoho problémov, s ktorými sa obyvatelia (nielen) našej obce stretávajú. Ak chceme triediť odpad čo najlepšie, nestačí len legislatíva a zákon, musíme mať aj vhodné podmienky. V obci Bystričany chceme prispieť k zlepšeniu odpadovej situácie a tým aj k celkovému naplneniu legislatívnych cieľov. Náklady na narábanie s odpadom sa každoročne zvyšujú. Naším cieľom však je, aby nás stál čo najmenej. Ako na to? Odpoveď nájdete v nasledujúcich riadkoch a

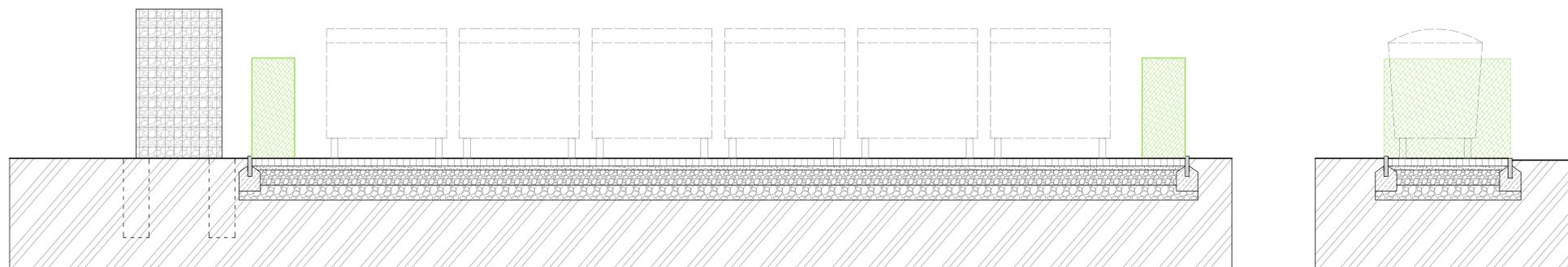
projekte, ktorý starosta obce pripravil spoločne s architektonickým štúdiom IPP Partner. Pri vytváraní tohto projektu sme sa riadili krátkou, ale veľmi dôležitou vetou z úvodu: **Recyklácia je investícia do našej budúcnosti**. Nakladanie s odpadmi patrí medzi veľmi dôležité oblasti v rámci životného prostredia. Dňa 18. apríla 2018 Európsky parlament prijal legislatívny balík o odpade, ktorý členským krajinám ukladá ciele na recyklovanie odpadu.

Zlepšenie odpadového hospodárstva môže priniesť pozitíva okrem iného v oblasti ochrany životného prostredia a klímy, ako aj verejného zdravia. Do roku 2025 by sa malo recyklovať aspoň 55 percent komunálneho odpadu, čiže odpadu produkovaného domácnosťami a malými podnikmi. Do roku 2030 by podiel recyklovaného odpadu mal dosiahnuť 60 percent a do roku 2035 aspoň 65 percent. Recyklovať by sa v roku 2025 malo aj minimálne 65 percent odpadu z obalov, pričom tento podiel by mal do roku 2030 vzrásť až na 70 percent. Nová legislatíva stanovuje aj samostatné ciele pre jednotlivé obalové materiály, napríklad: papier, kartón, plast, sklo, kov, drevo.

70

Preto aj obec Bystričany hľadá spôsob ako zefektívniť nakladanie s odpadom. Znižovanie objemu komunálneho odpadu zneškodňovaného na skládke sa javí byť najrýchlejším a najrealnejším spôsobom. Práve pri dobre organizovanom separačnom systéme dosiahneme zníženie podielu vzniku komunálneho odpadu. Cieľom separovaného zberu je predovšetkým environmentálny prínos. Zároveň je významným výchovným prvkom na zvýšenie environmentálneho povedomia občanov. Kontajnery na zber separovaných zložiek komunálneho odpadu boli v minulosti v obci Bystričany rozmiestnené podľa nejasnej koncepcie a kľúča. Pri vyhodnotení dostupnosti jednotlivých stojísk išlo v mnohých

STOJISKÁ NA KONTAJNERY PRE SEPAROVANÝ ODPAD

71

prípadoch o nelogické rozmiestnenie. Či už z hľadiska vzdialenosti k danému stojisku, ako aj dostupnosti kontajnerov pre komodity, ktoré sa majú separovať. Napríklad: častokrát sa stretávame v našej obci s „odparkovaným“ kontajnerom na PET a o dvesto metrov s ďalšími dvomi kontajnermi na iné komodity. Zjednodušene, na jednotlivých stojiskách nie sú dostupné všetky kontajnery na zložky, ktoré triedime. Potom systém triedenia separovaných zložiek komunálneho odpadu môžeme označiť za zmätočný, pretože nevieme, čo kam patrí. Napríklad v rámci plastov máme kontajnery na plasty a PET. O tom, čo presne do ktorého kontajnera patrí, si viac prečítate v predchádzajúcej kapitole **„Ako správne triediť odpad?“**. Rozmiestnenie kontajnerov bolo v prevažnej miere na spevnených štrkových plochách bez oplotenia. Preto je našim cieľom zvýšiť vybudovať kvalitnú spevnenú plochu pre kontajnery, zväčšiť počet kontajnerov na separovaný odpad, zrealizovať stojiská oplotené živým plotom a tým zvýšiť účinnosť už zavedeného separovaného zberu. Aj z tohto dôvodu je každé stojisko špecificky navrhnuté podľa minimálneho počtu požadovaných kontajnerov a priestorových a dopravných podmienok danej lokality. Z celkového počtu 16 stojísk

zredukujeme ich počet na 12. Deväť stojísk sa bude nachádzať priamo v obci Bystričany, jedno stojisko bude v časti Bystričany – Dolná Domovina, jedno stojisko v časti Bystričany – Chalmová a jedno stojisko v časti Vieska. Počet kontajnerov sa však na týchto stojiskách zvýši celkovo o 38 kusov. Tieto počty neobsahujú priestory cintorínov v našej obci, ktoré tvoria samostatnú kapitolu. Všetky stojiská na kontajnery na separovaný odpad pozostávajú zo spevnenej plochy, živého plotu a gabiónového koša s kamenivom, na ktorom bude umiestnená informačná tabuľa. Spevnená plocha bude po obvode ohraničená betónovým parkovým obrubníkom uloženým do betónového lôžka. Súčasťou údržby existujúcich stojísk budú aj sadové úpravy pozostávajúce z výsadby živého plotu (do okolitého terénu alebo do kvetináčov).

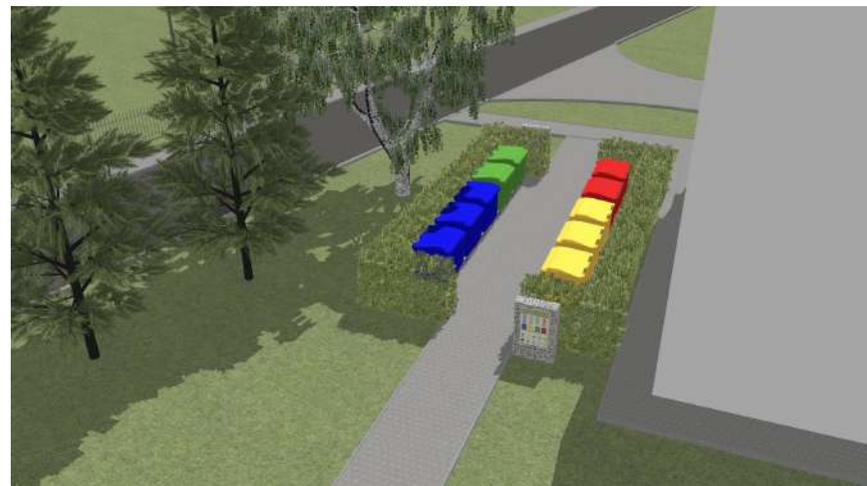
Sme presvedčení, že zeleň má pozitívny vplyv na kvalitu životného prostredia v mestách a obciach. Je dôležité, aby sa zeleň umiestňovala do najbližšieho prostredia človeka a vytvárala vhodné pracovné a životné prostredie. Hlavným významom zelene je, že zmierňuje a zlepšuje klímu, zlepšuje ovzdušie, znižuje hluk, prašnosť a veternosť, zadržiava vlahu a má estetický a spoločenský význam.

72

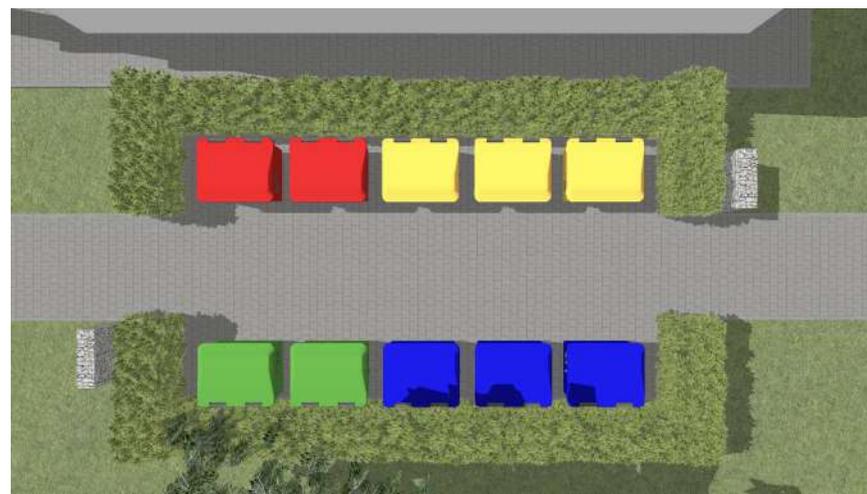
STOJISKÁ NA KONTAJNERY PRE SEPAROVANÝ ODPAD

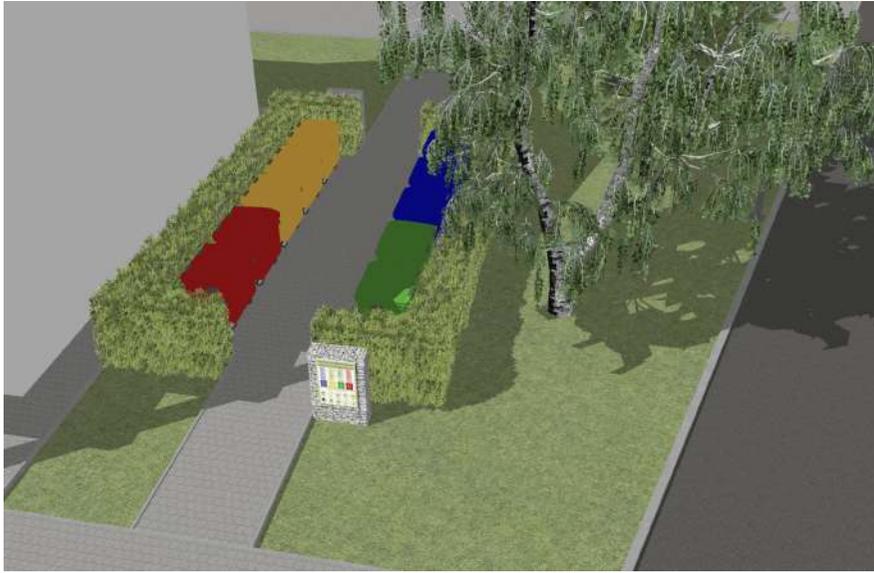
Samozrejme, položili sme si aj otázku čo ak sa zmení systém separácie odpadu a z kontajnerových stojísk prejdeme opäť na triedenie odpadu priamo od domácností ako to bolo v minulosti? Aj na tento variant sme pripravení. Stojiská sú preto navrhnuté aby v takomto prípade plnili funkciu oddychových a regeneračných zón v našej obci. Miesta z prírodných materiálov, dreva a kameňa, lokálne materiály ktoré sú typické pre našu obec a jej okolie. Budú to miesta, kde si budete môcť posediť so svojou rodinou a priateľmi, miesta kde sa budete môcť zastaviť pri prechádzke s vaším domácim miláčikom, keď si potrebujete na chvíľu sadnúť pri ceste do obchodu, kostola a pod. Ako príklad uvádzame stojisko č.3 na ulici SNP pri obecných nájomných bytových domoch.

73

74

75

76

Bystričany

77

LEGENDA

1. ul. Chalmovská - Chalmová
2. ul. Janka Kráľa - Dolná Domovina
3. ul. SNP - Bystričany
4. ul. Hlboká - Bystričany
5. ul. Dlhá - Bystričany
6. ul. Mirka Nešpora - Bystričany
7. ul. Švermova - Bystričany
8. ul. Štúrova - Bystričany
9. ul. Kpt. Nálepku - Bystričany
10. ul. Dlhá - Bystričany
11. ul. Dlhá - Bystričany
12. ul. Janka Jesenského - Vieska

78

Vieska

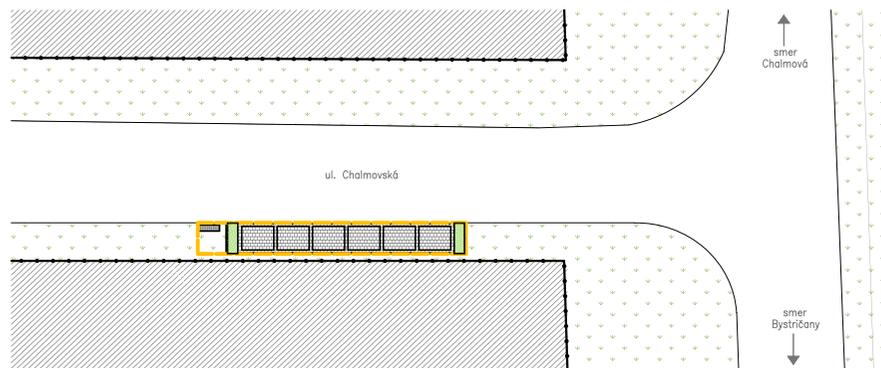
Chalmová

Dolná domovina

Stojisko 1

CHALMOVÁ - UL. CHALMOVSKÁ

81

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

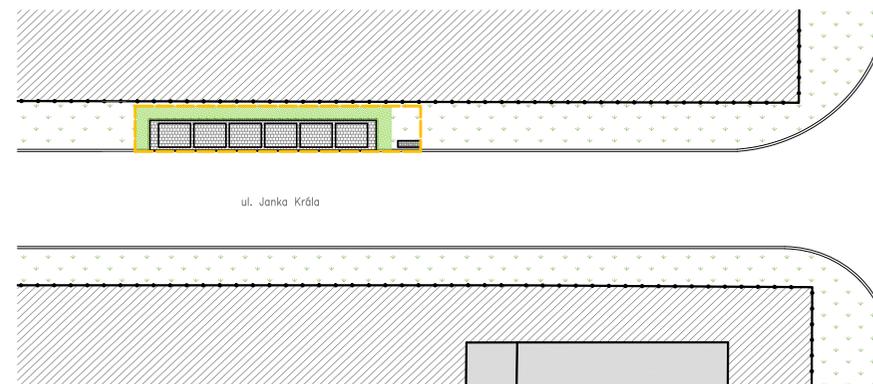
SKLO

KOVY

Stojisko 2

DOLNÁ DOMOVINA - UL. JANKA KRÁLA

82

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

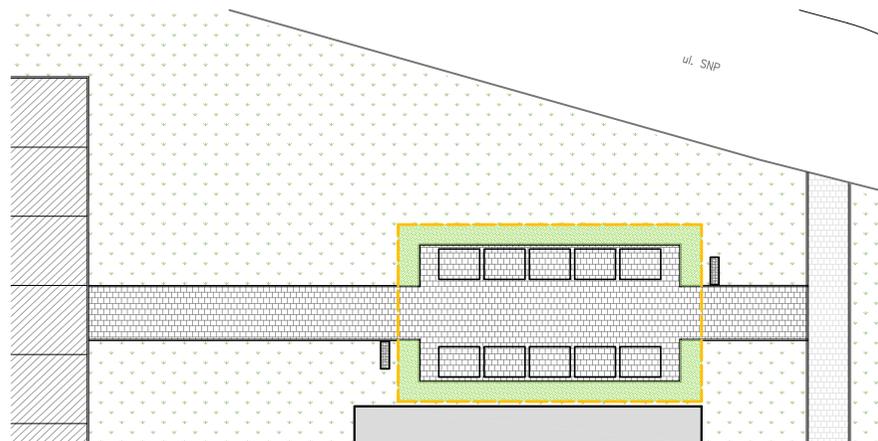
SKLO

KOVY

Stojisko 3

BYSTRÍČANY - UL. SNP

83

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

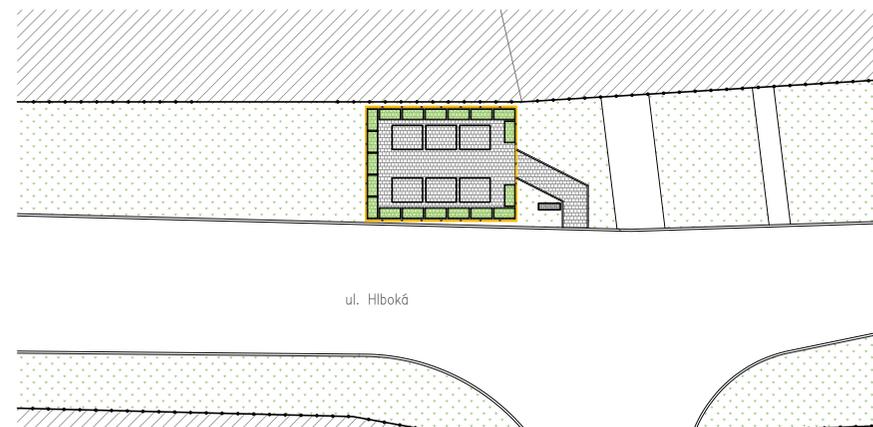
SKLO

KOVY

Stojisko 4

BYSTRÍČANY - UL. HLBOKÁ

84

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

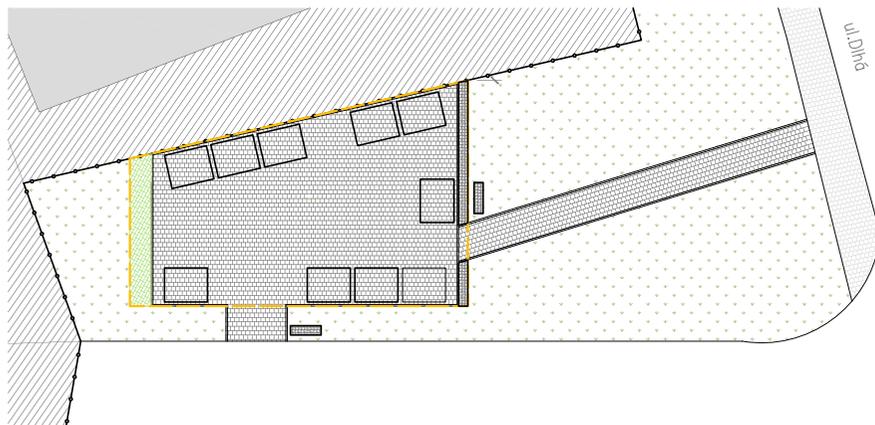
SKLO

KOVY

Stojisko 5

BYSTRICĀNY - UL. DLHÁ

85

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

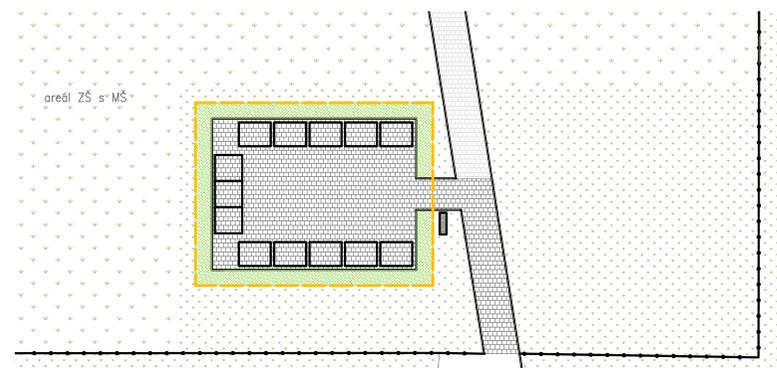
SKLO

KOVY

Stojisko 6

BYSTRICĀNY - UL. MIRKA NEŠPORA

86

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

SKLO

KOVY

STARÉ ŠATSTVO

Stojisko 7

BYSTRICĀNY - UL. ŠVERMOVA

87

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

SKLO

KOVY

Stojisko 8

BYSTRICĀNY - UL. ŠTÚROVA

88

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

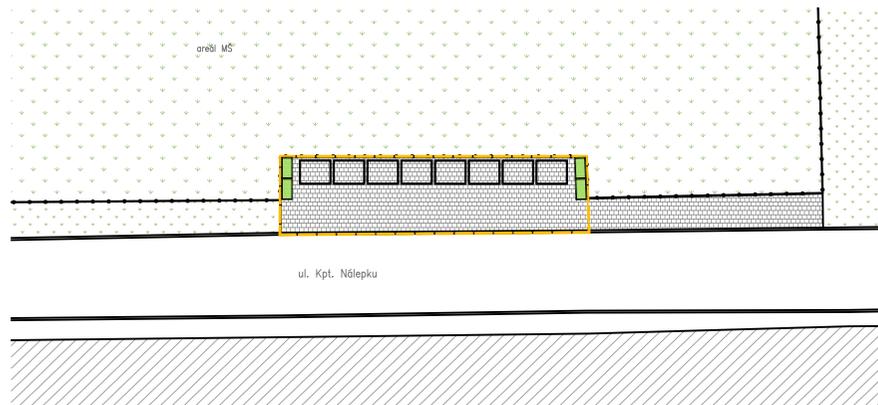
PAPIER

SKLO

KOVY

Stojisko 9

BYSTRICANY - UL. KPT. NÁLEPKU

89

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

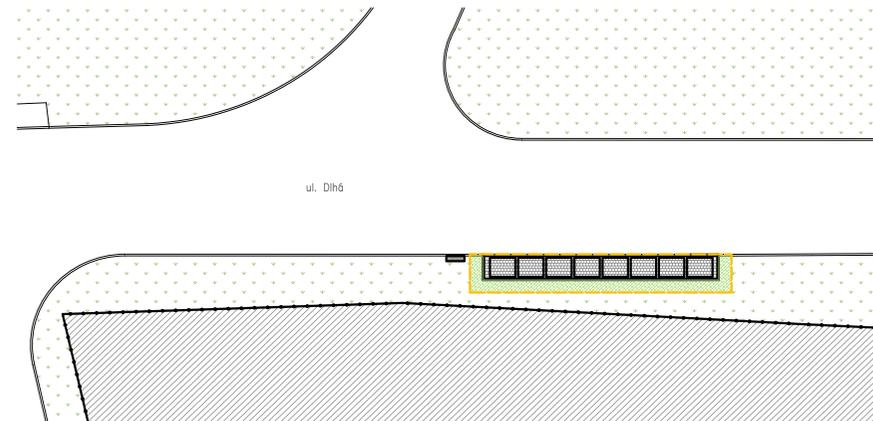
SKLO

KOVY

Stojisko 10

BYSTRICANY - UL. DLHÁ

90

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

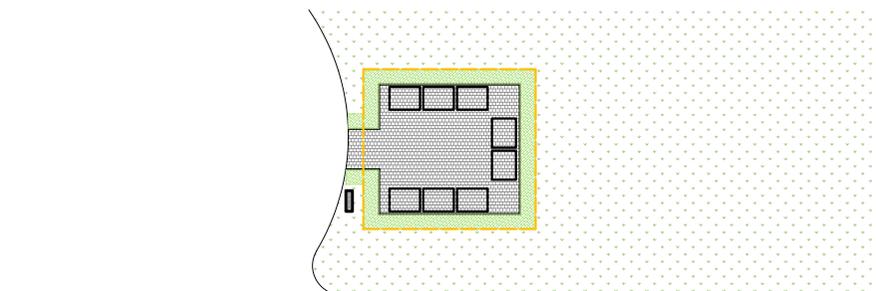
SKLO

KOVY

Stojisko 11

BYSTRICĀNY - UL. DLHÁ

ul. Dlhá

91

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

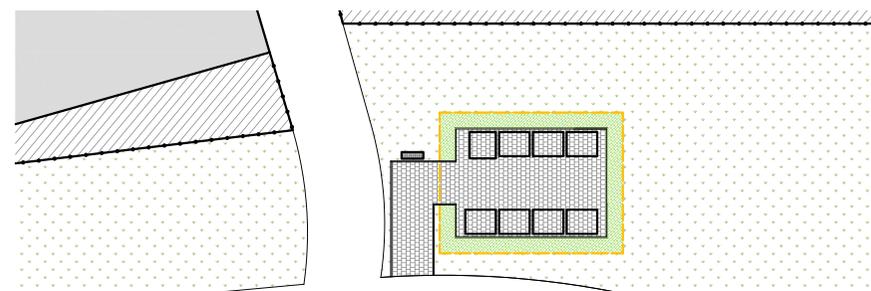
SKLO

KOVY

Stojisko 12

VIESKA - UL. JANKA JESENSKÉHO

92

KOMPOZITNÉ OBALY NA BÁZE
LEPENKY (KOBL) + PLASTY

PAPIER

SKLO

KOVY

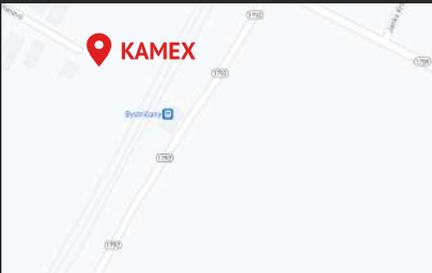
STARÉ ŠATSTVO

Zberný dvor KAMEX

Zberný dvor poskytuje možnosť obyvateľom s trvalým pobytom v obci Bystričany sa legálnou cestou zbaviť veľkoobjemového odpadu počas celého roka. V tomto priestore nájdú občania veľkoobjemové nádoby na plasty, kovy a nebezpečný odpad.

Taktiež je v zbernom dvore vyčlenená časť na možnosť dovieŕť starý nábytok, chladničky, sporáky a iné veľkoobjemové druhy odpadu. **Starý nábytok je nutné privieŕť rozobratý.** Obec taktiež zabezpečuje zber a prepravu objemného odpadu najmenej dvakrát do roka, na jar a na jeseň (apríl a október). Občania sú informovaní o presnom dátume a zberných miestach v dostatočnom predstihu, a to prostredníctvom tlačенých materiálov (viď kapitolu "Harmonogram vývozu"), cez verejný rozhlas, webovú stránku obce, úradnú tabuľu a cez sociálne kanály obce.

93

ZBERNÝ DVOR - KAMEX OTVÁRACIE HODINY		DOLNÁ DOMOVINA 972 45 BYSTRÍČANY - KAMEX
PONDELOK	7:30 - 15:00	
UTOROK	7:30 - 15:00	
STREDA	7:30 - 15:00	
ŠTVRTOK	7:30 - 15:00	
PIATOK	7:30 - 12:00	

94

Budúcnosť zberného dvora a kompostoviska

95 Zberný dvor a kompostovisko v Bystričanoch sa v budúcnosti zmení. Charakter a systém ich fungovania je nutné lepšie prispôbiť potrebám obyvateľov našej obce, konkrétne **otvárací čas a priestor zberného dvora**. V našej obci potrebujeme vytvoriť priestor, ktorý bude fungovať autonómne. Už nebude nutné volať zamestnancom obce, **v ktorých náplni práce je údržba obecných priestorov a nie prevádzka zberného dvora** či sú v práci, aby sme tento odpad mohli odovzdať.

Pod autonómnosťou systému máme na mysli priestor, kde bude môcť vstúpiť a odovzdať odpad **každý občan ktorý, zaplatil poplatok za odpady v obci Bystričany**. Cez vstupnú bránu sa dostane pomocou karty vydananej obecným úradom, odpad odváži a tieto hodnoty sa zaznamenajú v systéme. Priestor bude monitorovaný kamerovým systémom. Momentálne je bežné, že v neprítomnosti našich zamestnancov prídu do našej obce odovzdať tento odpad občania iných obcí. Ak je brána zavretá, vyhodia tento odpad do kanálov vedľa železničnej stanice v Chalmovej. Následne tento odpad odpracujú zamestnanci našej obce a v konečnom dôsledku likvidáciu takýchto čiernych skládok **zaplatíme my všetci v ročnom poplatku za odpady**.

Prečo by mali obyvatelia obce Bystričany, doplácať na obyvateľov z iných obcí? Kamerový systém je preto nutné rozšíriť do celej obce, aby sme vedeli identifikovať tých, ktorí tieto čierne skládky vytvárajú a nútia nás všetkých hlbšie si siahnuť do svojej peňaženky. Komplexné riešenie problému zberného dvora predstavíme v roku 2021.

Aj napriek týmto faktom však veríme, že prostredníctvom vytvorenia lepších podmienok a vzdelávaniu všetkých vekových skupín, budeme vidieť stále menej a menej odpadu vo voľnej prírode.

Dôležité kontakty

96

STAROSTA OBCE BYSTRICANY – MGR. FILIP LUKÁČ

☎ +421 915 901 048 ✉ filip.lukac@bystricany.sk

REFERENTKA PRE DANE A POPLATKY – JANA ŠNIRCOVÁ

☎ +421 915 902 735 ✉ jana.snircova@bystricany.sk

VEDÚCI ÚDRŽBY – MARTIN SUCHÝ

☎ +421 905 358 909 ✉ martin.suchy@bystricany.sk

Referencie

*0 (Kapitola Úvod) - Filip Lukáč - starosta obce Bystričany, ABO Photography

*1 (Kapitola Obsah)

<https://leafgreenerme.com/what-is-a-green-product/>

*2 (Kapitola Koľko nás stojí odpad)

<https://cdn.images.express.co.uk/img/dynamic/23/590x/Money-savin-g-tips-1265747.jpg>

*3 (Kapitola Koľko nás stojí odpad) – Pod Suchým, ABO Photography

*4 (Kapitola Koľko nás stojí odpad) – Gaštanová aleja v Chalmovej, ABO Photography

*5 (Kapitola Ako správne triediť odpad?)

<http://www.triedime.sk/sekcia/Informacie-o-triedeni>

*6 (Kapitola Ako správne triediť odpad?) - Príklad separovania odpadov na obecnom úrade v Bystričanoch, ABO Photography

*7 (Kapitola Ako správne triediť odpad?) - Aj v domácnosti to ide ľahšie ak máte na suroviny jasne vyčlenené nádoby. Môžu byť rôzneho druhu, od plastových košov po krabice z papiera. ABO Photography

*8 (Kapitola Ako správne triediť odpad?) - Aj seniori vedia separovať. Značky a skratky na produktoch Vám pomôžu, ak máte pochybnosti čo kam patrí. ABO Photography

*9 (Kapitola Ako správne triediť odpad?)

<https://www.flickr.com/photos/50594202@N03/10067177876>

*10 (Kapitola Ako správne triediť odpad?)

<https://www.flickr.com/photos/simonstrange23/48919493747/>

*11 (Kapitola Ako správne triediť odpad?)

<https://www.flickr.com/photos/66476005@N00/35231420656>

*12 (Kapitola Ako správne triediť odpad?)

<https://www.brantnerfatra.sk/project/files/pages/189/kontajner-na-sa-tstvo.jpg>

*13 (Kapitola Biologicky rozložiteľný odpad)

Kompost Vám poslúži ako dobrý základ pre vyvýšené záhony. Inšpirácia pochádza od našich žiakov zo Základnej školy v Bystričanoch, ABO Photography

*14 (Kapitola Biologicky rozložiteľný odpad)

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5e/Compost_%285268651622%29.jpg

*15 (Kapitola Biologicky rozložiteľný odpad)

<https://www.flickr.com/photos/greenhows/2298564899/>

*16 (Kapitola Biologicky rozložiteľný odpad)

https://revistadigital.inesem.es/gestion-integrada/files/2018/02/Fotolia_58037415_Subscription_Monthly_XL-300x206.jpg

*17, *18 (Kapitola Biologicky rozložiteľný odpad)

Lístie, konáre, pokosená tráva... V Bystričanoch máte možnosť vyvieť tieto suroviny na kompostovisko. ABO Photography

*19, *20, *21, *22, *23, *24, *25 – www.google.com/maps

*26 (Kapitola Zberný dvor KAMEX) - ABO Photography

Informácie použité v kapitolách Úvod, Koľko nás stojí odpad a Ako správne triediť odpad:

Obec Bystričany – interná databáza údajov, Program odpadového hospodárstva obce Bystričany 2016 – 2020, JUDr. Martin Mokrá

Priatelia Zeme – www.priateliazeme.sk/spz/ - spracovanie častí textov v kapitole Koľko nás stojí odpad, Ako správne triediť odpad, Biologicky rozložiteľný odpad

Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (aktualizácia účinná od 14.10.2020)

Zákon č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Vyhlásené 14.10.2019)

Zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde (aktualizácia účinná od 1.1.2019)

Vyhláška č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov (aktualizácia účinná od 1.1.2018)

Vyhláška č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch (povinnosti pôvodcov a držiteľov odpadov, štandardy triedeného zberu v obciach, spôsoby a podmienky nakladania s biologicky rozložiteľným odpadom, súhlasy) (aktualizácia účinná od 1.1.2019)

Vyhláška č. 373/2015 Z. z. o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov (aktualizácia účinná od 1.10.2020)

Vyhláška č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti (aktualizácia účinná od 1.1.2019)

NARIADENIE VLÁDY Slovenskej republiky č. 330/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov (aktualizácia účinná od 1.1.2019)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Doplnené Smernicou Komisie (EÚ) 2018/851 z 30. mája 2018)

Smernica Európskeho Parlamentu a rady č. 94/62/EC o obaloch a odpadoch z obalov, konsolidované znenie, vrátane všetkých doplnení (Doplnené Smernicou Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2018/852 z 30.5. 2018)

<https://euractiv.sk/section/obehova-ekonomika/news/slovensko-asi-n-edosiahne-odpadove-ciele-pomozu-v-buducnosti-sankcie/>

EUROSTAT database: Municipal waste generation in the EU Member States

<https://vedanadosah.cvtisr.sk/ako-recyklujeme-komunalny-odpad-na-slovensku>

http://www.nulaodpadu.sk/files/Odpady_brozura.pdf

<https://www.odpady-portal.sk/Dokument/104900/kam-kraca-komunalny-odpad-na-slovensku-1-cast.aspx>

Global Footprint Network:

<https://www.footprintnetwork.org/content/uploads/2019/05/WWF-GFN-EU-Overshoot-Day-report.pdf>

<https://www.odpady-portal.sk/Dokument/102859/prehľad-poplatkov-za-skladkovanie-v-eu.aspx>